

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016–2024

Lokalne Grupy Działania Stowarzyszenie „Piękna Ziemia Gorczańska”

Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”. Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Projekt, aktualizacja oraz utrzymanie strony internetowej współfinansowane jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 19 Wsparcie dla Rozwoju Lokalnego w ramach inicjatywy Leader, poddziałanie 19.1 Wsparcie przygotowawcze Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Sierpień 2023

Spis treści

I.	Charakterystyka LGD	3
1.	Forma prawna i nazwa stowarzyszenia	3
2.	Opis obszaru	3
3.	Mapa obszaru	4
4.	Opis procesu tworzenia partnerstwa	4
5.	Opis struktury LGD -reprezentatywność, doświadczenie członków	6
6.	Opis składu organu decyzyjnego.....	6
7.	Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym.....	7
8.	Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	7
II.	Partycypacyjny charakter LSR.....	8
III.	Diagnoza – opis obszaru i ludności.....	12
1.	Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia LSR oraz branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru	12
2.	Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości, branż z potencjałem rozwojowym...	13
3.	Opis rynku pracy – zatrudnienie i bezrobocie, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy	15
4.	Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego	19
5.	Wskazanie problemów społecznych	20
6.	Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru	21
IV.	Analiza SWOT	25
V.	Cele i wskaźniki	29
VI.	Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustalenia kryteriów wyboru	55
VII.	Plan działania	58
VIII.	Budżet LSR	60
IX.	Plan komunikacji.....	61
X.	Zintegrowanie	63
XI.	Monitoring i ewaluacja	66
XII.	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	69
	Spis rysunków	70
	Spis tabel	70
	Spis wykresów.....	70
	Bibliografia.....	71
	Spis załączników	72
	Załączniki	73

I. Charakterystyka LGD

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Lokalna Grupa Działania (LGD) Stowarzyszenie „Piękna Ziemia Gorczańska” z siedzibą w Mszanie Dolnej posiada osobowość prawną, została wpisana do KRS pod numerem 0000310308 dnia 29 lipca 2008 roku. LGD działa na podstawie przepisów:

- *Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1393 z późn. zm.);
- *Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności* (Dz. U. z 2015 r. poz. 378);
- *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006* (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013);
- *Statutu Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Piękna Ziemia Gorczańska”* uchwalonego dnia 21 grudnia 2015 r., regulującego cele, programy działania i strukturę Stowarzyszenia. Statut oraz zmiany w Statucie uchwalane są przez Walne Zebranie Członków. Statut Stowarzyszenia stanowi załącznik nr 3 do wniosku o wybór LSR.

2. Opis obszaru

LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” swoim zasięgiem obejmuje trzy gminy powiatu limanowskiego: gminę miejską Mszana Dolna oraz dwie gminy wiejskie – Mszana Dolna i Niedźwiedź, położone w południowej części województwa małopolskiego (rozdział I.3, rysunek 1).

Teren objęty działaniem LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” wg danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS)¹ na dzień 31 grudnia 2013 r. zamieszkiwany był przez 32 386 mieszkańców i obejmował obszar 271 km², a średnia gęstość zaludnienia wynosiła 120 osób na 1 km². Szczegółowe dane na temat gmin tworzących LGD przedstawia tabela 1.

Tabela 1 Podstawowe dane na temat gmin tworzących LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” w 2013 r.

Nazwa gminy	Typ gminy	Identyfikator gminy	Powierzchnia (km ²)	Liczba ludności (osoby)
Mszana Dolna	miejska	1207021	27	7 863
Mszana Dolna	wiejska	1207092	170	17 334
Niedźwiedź	wiejska	1207102	74	7 189
Razem LGD			271	32 386

Źródło: Opracowanie własne

¹ Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl.

3. Mapa obszaru

Rysunek 1 Obszar LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”

Źródło: LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”

Obszar działania LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność łączy wiele cech wspólnych pod względem przestrzennym, geograficznym, przyrodniczym, historyczno-kulturowym i ekonomiczno-gospodarczym. Sprawia to, że wszystkie gminy wykazują dużą chęć integracji i wspólnego działania na rzecz rozwoju.

Spójność przestrzenna wynika z bezpośredniego sąsiedztwa administracyjnego wszystkich gmin. Gminy objęte działaniem LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” tworzą zwarty geograficznie obszar znajdujący się w jednym obrysie.

4. Opis procesu tworzenia partnerstwa

Inicjatorami powstania LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” byli wójtowie gmin wchodzących w jej skład: Wójt Gminy Niedźwiedź pan Janusz Potaczek oraz Wójt Gminy Mszana Dolna pan Tadeusz Patalita. Dla tworzenia LGD powołani zostali koordynatorzy gminni, którzy zgromadzili niezbędne informacje na temat programu LEADER oraz procedur funkcjonowania i powstania LGD. Informacje te zostały opracowane w przejrzystej formie i przekazane do określonej grupy docelowej, którą stanowili przedstawiciele sektorów: publicznego, społecznego oraz

gospodarczego, którzy mieli już doświadczenie w udziale w podobnych przedsięwzięciach lub byli aktywnymi społecznie działaczami na rzecz rozwoju swoich miejscowości, gmin czy regionu.

Dnia 25 kwietnia 2008 roku odbyło się pierwsze spotkanie informacyjne, w którym udział wzięło około 50 osób. W spotkaniu uczestniczyli również wykładowcy zewnętrzni, którzy usystematyzowali informacje o programie LEADER oraz odpowiadali na liczne pytania. Również wtedy przedstawiona została robocza wersja Statutu. W maju 2008 roku został powołany Komitet Założycielski, uchwalono Statut oraz wybrano władze Stowarzyszenia: Zarząd, Radę i Komisję Rewizyjną. Dokumenty niezbędne do formalnego powstania zostały sporządzone oraz podpisane przez nowo wybrane władze, a następnie odesłane do Sądu Rejestrowego, celem uzyskania wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym.

13 października 2008 r. Zarząd podjął decyzję o wstąpieniu LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” do Małopolskiej Sieci LGD, a miesiąc później podjęto decyzję o konieczności powołania Biura LGD oraz zatrudnienia pracowników. Lokalna Strategia Rozwoju została uchwalona dnia 9 stycznia 2009 roku. LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” jest więc kontynuacją LGD, która realizowała LSR w okresie programowania 2007–2013.

W 2015 roku chęć przystąpienia do Lokalnej Grupy Działania wyraziło Miasto Mszana Dolna, które decyzją Zarządu LGD w czerwcu 2015 r. zostało członkiem LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”, powiększając tym samym obszar LGD do 3 gmin.

Doświadczenie i potencjał ludzki:

Od początku swej działalności LGD brało czynny udział w życiu społecznym regionu realizując liczne projekty na obszarze swojego działania. Zarząd LGD oraz aktywni członkowie podnosili cały czas swoje kompetencje, uczestnicząc w różnego rodzaju szkoleniach. LGD przeprowadzała również akcje promocyjne, mające na celu rozpowszechnianie wiedzy o swoich działaniach, a także zachęcające mieszkańców do czynnego udziału w podejmowaniu inicjatyw oddolnych, realizacji projektów oraz włączania się do wspólnego działania na rzecz regionu.

LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 realizowała Lokalną Strategię Rozwoju, a całkowity budżet LGD w ramach osi 4 LEADER według aneksu z dnia 19 sierpnia 2014 r. wyniósł 3 459 648 zł. Zawarto i rozliczono umowy na łączną kwotę pomocy z EFRROW w wysokości 3 292 428,11 zł, co stanowiło 95% limitu umowy ramowej.

W **Biurze Stowarzyszenia** zatrudnione są dwie osoby na stanowiskach: dyrektor biura oraz asystent dyrektora biura LGD, obydwie w pełnym wymiarze czasu pracy. **Szczegółowy zakres zadań oraz opis obowiązków pracowników znajduje się w Regulaminie Pracy Biura** (załącznik nr 15 do wniosku o wybór LSR) **oraz w opisie stanowisk** stanowiącym załącznik nr 13 do wniosku o wybór LSR. **Pracownicy posiadają udokumentowane doświadczenie niezbędne do pracy na wyżej wymienionych stanowiskach, nabyte głównie podczas nadzorowania wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju, przygotowywania oraz rozliczania wniosków o płatność.** Ponadto pracownicy brali również udział w licznych szkoleniach z zakresu tworzenia LSR. Informacje na temat wiedzy i doświadczenia pracowników Biura przedstawiono w załączniku nr 16 do wniosku o wybór LSR.

W celu dalszego rozwoju oraz podniesienia kompetencji pracowników Biura określono Plan szkoleń na lata 2016–2022 stanowiący załącznik nr 14 do wniosku o wybór LSR. Szkolenia będą związane z zagadnieniami niezbędnymi do prawidłowej realizacji LSR.

W opisie stanowisk uwzględniono osobę odpowiedzialną za animację oraz współpracę, a także osobę odpowiedzialną za doradztwo w Biurze LGD. Efektywność udzielonego przez pracowników doradztwa będzie prowadzona przede wszystkim za pośrednictwem ankiety badającej satysfakcję w sytuacji doradztwa bezpośredniego.

5. Opis struktury LGD - reprezentatywność, doświadczenie członków

Członkami Stowarzyszenia są przedstawiciele trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego oraz mieszkańców. Stowarzyszenie na dzień 7 grudnia 2015 r. zrzeszało 95 członków. Lista członków jest reprezentatywna dla lokalnej społeczności. Przedstawiciele sektora publicznego to reprezentanci urzędów gmin, przedstawiciele sektora społecznego – osoby działające w organizacjach pozarządowych, stowarzyszeniach i fundacjach, przedstawicielami sektora gospodarczego są przedsiębiorcy, a członkowie zaklasyfikowani jako mieszkańcy nie reprezentują żadnego z wyżej wymienionych sektorów. Wszyscy członkowie aktywnie uczestniczą w działaniach na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR.

Większość członków LGD posiada doświadczenie w realizacji projektów na terenach obszarów wiejskich, które zdobyli przy wdrażaniu różnorodnych projektów, np. w ramach działania *Małe projekty, Odnowa i rozwój wsi* czy *Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej*.

Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Piękna Ziemia Gorczańska”. Do jego kompetencji należy w szczególności min. wybór i/lub odwoływanie członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej oraz udzielanie im absolutorium, a także inne kompetencje wynikające ze Statutu LGD.

Organem zarządzającym LGD jest Zarząd, który składa się z 5 osób na stanowiskach: Prezes Zarządu, Wiceprezes Zarządu oraz trzech członków. Do kompetencji Prezesa należy reprezentowanie Stowarzyszenia oraz kierowanie pracami Zarządu i Biura. Członkowie Zarządu wykonują zadania według podziału dokonanego przez Prezesa oraz stosownych przepisów prawnych: Statutu, uchwał Walnego Zebrania Członków i Zarządu oraz regulaminów.

W skład Zarządu na dzień 21 grudnia 2015 r. wchodziło 4 osoby reprezentujące sektor społeczny oraz gospodarczy. Uzupełnienie składu do wymaganej Statutem liczby osób nastąpiło w dniu 08.06.2016r..

Kontrola bieżącej działalności Stowarzyszenia należy do Komisji Rewizyjnej, która składa się z 3 osób wybranych przez Walne Zebranie Członków spośród kandydatów zgłoszonych przez Członków Zwyczajnych Stowarzyszenia.

6. Opis składu organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym, do którego kompetencji należy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalanie kwot wsparcia jest Rada LGD.

W skład Rady LGD wchodzi 11 członków: 2 przedstawicieli sektora publicznego (19%), którzy są reprezentowani przez burmistrza miasta Mszana Dolna oraz wójta Gminy Niedźwiedź, 3 reprezentantów sektora społecznego – są to osoby czynnie działające w organizacjach i stowarzyszeniach (27%), 3 przedstawicieli sektora społecznego – mieszkańców (27%) oraz 3 przedstawicieli sektora gospodarczego (27%). Gminę Mszana Dolna reprezentują 4 osoby (36%), Gminę Niedźwiedź 3 osoby (28%), natomiast Miasto Mszana Dolna ma 4 przedstawicieli (36%). W składzie Rady zachowano parytety w postaci udziału co najmniej jednej kobiety oraz 1 osoby poniżej 35. roku życia. Dane wszystkich członków organu decyzyjnego znajdują się w załączniku nr 4 do wniosku o wybór LSR.

Dla członków Rady LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” opracowano Plan szkoleń na lata 2016–2022 (załącznik nr 14 do wniosku o wybór LSR), który ma służyć podniesieniu wiedzy i kompetencji poprzez przygotowanie do sprawnego wdrażania LSR. Szkolenia będą również dotyczyć procedur oceny i wyborów projektów, zasad ewaluacji, ochrony danych osobowych oraz prawnych aspektów funkcjonowania organizacji i zakładania działalności gospodarczych.

7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Podczas podejmowania decyzji w składzie Rady, zgodnie z art. 32 ust. 2 lit. b rozporządzenia 1303/2013, władze publiczne ani żadna z grup interesu nie będzie posiadać więcej niż 49% praw głosu. Zachowane parytetów zostało zagwarantowane uregulowaniami zawartymi w Regulaminie Pracy Rady (załącznik nr 9 do wniosku o wybór LSR) oraz w Statucie. **Podstawowym narzędziem służącym do weryfikacji parytetów podczas wyborów operacji będą deklaracja bezstronności oraz rejestr interesów, co regulują Procedury.**

Ponadto **proces decyzyjny jest jawny, co gwarantuje udostępnienie do publicznej wiadomości procedur wyboru i oceny operacji oraz protokołów z posiedzeń dotyczących oceny i wyboru operacji zawierających informacje o wyłączeniach z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem wniosków, których wyłączenie dotyczy.**

Procedura wyboru i oceny operacji w ramach LSR oraz Procedura wyboru i oceny grantobiorców, stanowiące odpowiednio załącznik nr 9 i 10 do wniosku o wybór LSR regulują sposób informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia protestu, a w przypadku operacji własnych procedurę ich wyboru. Procedury określają sposób organizacji naborów wniosków (tryb ogłaszania, czas trwania, miejsce składania wniosków). ***Procedura wyboru i oceny grantobiorców*** reguluje ponadto proces wyboru grantobiorców, sposób rozliczania projektów oraz zasady kontroli. Przyjęte procedury określają sposób postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów oraz ustanawiają osobę odpowiedzialną za prawidłowy przebieg procesu oceny i wyboru, poprawność dokumentacji oraz godność formalną.

Proces decyzyjny Rady regulują wymienione Procedury oraz Regulamin Rady LGD.

8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Funkcjonowanie LGD reguluje Statut oraz dokumenty poszczególnych organów Stowarzyszenia.

Statut określa cele i obszary działalności LGD. W Statucie określone są również kompetencje organów Stowarzyszenia: Walnego Zebrania Członków, Zarządu LGD, Rady LGD, Komisji Rewizyjnej. Uchwalany i aktualizowany jest przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia.

Regulaminy Rady LGD, Zarządu LGD, Komisji Rewizyjnej oraz Walnego Zebrania Członków określają liczebność, kompetencje organów, sposoby działania i postępowania oraz prawa i obowiązki ich członków. Uchwalane i aktualizowane są przez poszczególne organy LGD, których regulaminy dotyczą.

Regulamin Organizacyjny Biura zawiera uregulowania dotyczące pracowników zatrudnianych w Biurze, ich kompetencje oraz wymagania i ich kwalifikacje.

II. Partycypacyjny charakter LSR

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność jest dokumentem opracowywanym ze szczególnym udziałem lokalnej społeczności. Podczas prac nad tworzeniem tego dokumentu wprowadzono szeroką partycypację przedstawicieli sektorów: gospodarczego, publicznego i społecznego oraz mieszkańców. **Dla zapewnienia oddolnego charakteru LSR zagwarantowano udział społeczności lokalnej w procesie tworzenia Strategii i jej realizacji, poprzez zastosowanie 6 różnych metod partycypacji na pięciu najważniejszych etapach prac nad Strategią (co najmniej 4 metody na każdym etapie).** Członkowie Zespołu ds. LSR, do którego swoje kandydatury mogli zgłaszać wszyscy mieszkańcy z obszaru objętego działaniem LGD, pracowali nad uporządkowaniem zebranych materiałów na wszystkich etapach prac.

Opracowanie analizy SWOT i diagnozy obszaru były głównymi elementami LSR, które stanowią podstawę dokumentu i z których wynikają pozostałe części Strategii. W ten etap tworzenia dokumentu zaangażowano lokalną społeczność poprzez zaproszenie do udziału w konsultacjach społecznych, które odbyły się w dniu 8 września 2015 roku. W każdej z gmin wchodzących w skład LGD przeprowadzono otwarte warsztaty, w których łącznie wzięło udział 57 osób. Podczas pierwszego etapu prac przeprowadzono również badanie ankietowe dotyczące określenia mocnych i słabych stron obszaru oraz szans i zagrożeń. W badaniu ankietowym udział wzięło 37 osób. Uzyskano następujące dane:

- największym potencjałem obszaru są *walory turystyczne (położenie, zasoby naturalne i kulturowe* – 44,74% odpowiedzi,
- największym problemem obszaru jest *niezadowalająca oferta spędzania czasu wolnego* – 20,83% odpowiedzi,
- największą szansą dla rozwoju obszaru są *zewnętrzne środki finansowe na rozwój* – 34,18%,
- największym zagrożeniem dla rozwoju obszaru jest *konkurencyjność turystyczna sąsiednich obszarów oraz zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej* – po 24,42% odpowiedzi.

Analizę wypracowaną na podstawie warsztatów, ankiet oraz z uwzględnieniem informacji jakie wnosili mieszkańcy podczas konsultacji z pracownikiem Biura – zamieszczono na stronie internetowej LGD wraz z formularzem zgłaszania uwag. Każdy z mieszkańców miał możliwość zapoznania się z wypracowaną analizą oraz mógł wnieść swoje spostrzeżenia i uwagi do opracowanego materiału.

Drugi etap tworzenia dokumentu polegał na określeniu głównych problemów obszaru oraz celów, jakie należy osiągnąć w ramach wdrażania Strategii. Podczas wyżej opisanych konsultacji społecznych mieszkańcy wskazywali także cele i problemy odnoszące się do obszaru LGD oraz nakreślili ramy czasowe realizacji wstępnie określonych celów. Przeprowadzono również badania ankietowe, w których mieszkańcy odpowiadali na pytania dotyczące efektów wdrażania LSR oraz rezultatów, które powinny zostać osiągnięte. Z przeprowadzonych ankiet, które wypełniło 37 osób uzyskano następujące wyniki:

- działania jakie należy przeprowadzić na obszarze to *rozwój infrastruktury turystycznej (bazy noclegowej, gastronomicznej, atrakcji turystycznych)* – 23,71% odpowiedzi,
- grupą, która powinna zostać objęta wsparciem są przedsiębiorcy – 17,98% odpowiedzi,
- efektami wdrażania LSR powinny być *atrakcje turystyczne (produkt)* – 32,10% odpowiedzi oraz *wzrost liczby turystów (rezultat)* – 21,79% odpowiedzi.

W dniu 20 października 2015 roku odbyły się otwarte warsztaty z zespołem ds. LSR, na które zostali zaproszeni wszyscy mieszkańcy LGD – wzięło w nich udział 11 osób. Podczas warsztatów przedstawiono uczestnikom wstępne założenia dotyczące matrycy celów, która powstała na podstawie danych statystycznych, spotkań gminnych, badań ankietowych oraz konsultacji online. Opracowano wstępne wskaźniki i ich mierzalne efekty oraz plan działania. **Pomocny przy obliczaniu wskaźników był raport ewaluacyjny z realizacji LSR, z którego wynikało nieodpowiednie oszacowanie wartości wskaźników, dlatego obecne założenia opierają się na danych z raportu.** Matrycę celów i przedsięwzięć z założonymi wskaźnikami

udostępniono na stronie internetowej LGD wraz z formularzem uwag, za pomocą którego wszyscy zainteresowani mogli zgłaszać swoje spostrzeżenia.

Prace nad trzecim etapem dotyczącym zasad wyboru oraz kryteriów operacji zostały zainicjowane podczas spotkania Zespołu ds. LSR, podczas którego członkowie Grupy Roboczej na podstawie opracowanej matrycy oraz informacji uzyskanych podczas konsultacji online, nakreślili wstępne założenia wyboru operacji oraz kryteria. Podczas tego etapu dnia 20 października 2015 roku odbył się wywiad grupowy z przedstawicielami organizacji pozarządowych, w którym wzięło udział 5 osób. Podczas spotkania uczestnicy dyskutowali o zasadności przedstawionych kryteriów oraz nanosili własne zmiany i spostrzeżenia. Odbyły się również otwarte warsztaty z zespołem ds. LSR w dniu 18 listopada 2015 roku, na które zostali zaproszeni mieszkańcy poprzez zamieszczenie ogłoszenia na stronie internetowej LGD – wzięło w nich udział 13 osób. Uczestnicy wyrazili swoje opinie na temat wypracowanych elementów Strategii dotyczących trzeciego etapu prac. Materiał opracowany za pomocą wyżej wymienionych metod partycypacji udostępniono na stronie internetowej wraz z formularzem uwag, na którym można było zgłaszać zastrzeżenia do wypracowanych dokumentów. Cały czas trwały również konsultacje online z pracownikiem Biura.

Etap czwarty, który dotyczył opracowania zasad monitoringu i ewaluacji został opracowany dzięki czterem metodom partycypacji. Podczas spotkania członków Zespołu ds. LSR nakreślono wstępne założenia odnoszące się do monitoringu i ewaluacji, uwzględniając przy tym również informacje zdobyte podczas konsultacji online. W trakcie wywiadu grupowego, który odbył się w dniu 20 października 2015 roku z przedstawicielami przedsiębiorców, w którym uczestniczyło 7 osób, wstępne założenia zostały poddane dyskusji. Zostały również przeprowadzone otwarte warsztaty z zespołem ds. LSR w dniu 18 listopada 2015 roku, na które zostali zaproszeni mieszkańcy LGD poprzez umieszczenie ogłoszenia na stronie internetowej LGD – uczestniczyło w nich 13 osób. Dyskutowali oni na temat wstępnie opracowanych elementów Strategii dotyczących czwartego etapu. Zgłaszanie swoich uwag i zastrzeżeń mieli również wszyscy mieszkańcy obszaru LGD dzięki możliwości kontaktu online oraz za pomocą formularza uwag, który wraz z wstępnie opracowanymi zasadami monitoringu i ewaluacji został umieszczony na stronie internetowej LGD.

Etap piąty tworzenia Strategii odnosił się do opracowania planu komunikacji – najistotniejszego z punktu widzenia mieszkańców elementu Strategii. Zapytano lokalną społeczność o to, w jaki sposób LGD powinna przekazywać informacje oraz w jaki sposób wpłynie informacja zwrotna od mieszkańców. Odpowiedzi na te pytania uzyskano podczas badania ankietowego, formularza zamieszczonego na stronie internetowej LGD z możliwymi do realizacji metodami komunikacji oraz dzięki przeprowadzonym konsultacjom online.

W badaniu ankietowym udział wzięło 37 osób, uzyskano następujące dane:

- mieszkańcy, chcieliby otrzymywać informacje na temat ogłaszanych konkursów podczas *spotkań informacyjnych* – 24,18% odpowiedzi,
- wymiana informacji pomiędzy LGD a lokalną społecznością powinna się odbywać poprzez *regularne otwarte spotkania* – 22,73% odpowiedzi.

Został przeprowadzony wywiad grupowy w dniu 20 października 2015 z przedstawicielami sektora z branży turystycznej, w którym udział wzięło 7 osób. Podczas tego spotkania został przedstawiony wstępny plan komunikacji wypracowany na podstawie konsultacji społecznych, na którym zostały naniesione uwagi od uczestników.

Rodzaje zastosowanych metod partycypacji na poszczególnych etapach tworzenia Strategii przedstawia tabela 2.

Tabela 2 Metody partycypacji w poszczególnych etapach prac nad LSR

Etap I – Diagnoza i analiza SWOT		Etap II – Określenie celów i wskaźników oraz opracowanie planu działania	
• Spotkania informacyjno-warsztatowe w każdej gminie • Badanie ankietowe • Dyżur pracownika online • Formularz zgłaszania uwag		• Spotkania informacyjno-warsztatowe w każdej gminie • Warsztaty otwarte z Zespołem ds. LSR • Badanie ankietowe • Dyżur pracownika online • Formularz zgłaszania uwag	
		Etap III – Opracowanie zasad wyboru operacji i ustanawiania kryterium	
		• Dyżur pracownika online • Wywiad grupowy z przedstawicielami organizacji pozarządowych • Warsztaty otwarte z Zespołem ds. LSR • Formularz zgłaszania uwag	
Etap IV – Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji		Etap V – Przygotowanie planu komunikacji	
• Wywiad grupowy z przedstawicielami przedsiębiorców • Warsztaty otwarte zespołu ds. LSR • Dyżur pracownika online • Formularz zgłaszania uwag		• Wywiad grupowy z przedstawicielami sektora z branży turystycznej • Badanie ankietowe • Dyżur pracownika online • Formularz zgłaszania uwag	

Źródło: opracowanie własne

Do opracowania dokumentu LSR przyczynili się uczestnicy spotkań gminnych, respondenci badania ankietowego, uczestnicy wywiadów grupowych, uczestnicy otwartych warsztatów z zespołem ds. LSR oraz internauci zgłaszający swoje uwagi za pośrednictwem strony internetowej, a także za pomocą komunikatora online.

Do opracowania LSR wykorzystano przede wszystkim podsumowanie z przeprowadzonych spotkań gminnych (analizy SWOT i matryce problemów i celów opracowywane przez mieszkańców), wyniki badań ankietowych, wnioski z wywiadów grupowych i materiały z warsztatów otwartych z Zespołem do prac nad LSR. Z pozyskanych materiałów i analiz wyciągnięto następujące wnioski:

- mocne strony obszaru to:
 - walory turystyczne wynikające z położenia, zasobów naturalnych i kulturowych,
 - dostępność wód termalnych;
- słabe strony obszaru to:
 - niezadowalająca oferta spędzania czasu wolnego,
 - słaba współpraca między samorządem, przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi;
- problemy występujące na obszarze:
 - słabe zaangażowanie lokalnej społeczności,
 - zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej,
 - niedostateczna dbałość o środowisko;
- działania, które powinny być realizowane w ramach LSR:
 - wsparcie rozwoju przedsiębiorczości,
 - tworzenie nowych miejsc pracy,
 - wydarzenia aktywizujące mieszkańców,
 - tworzenie partnerstw na rzecz rozwoju lokalnego,

- rozwój infrastruktury turystycznej, w tym bazy noclegowej, gastronomicznej oraz atrakcji turystycznych;

- wsparcie kierowane powinno być do osób młodych oraz przedsiębiorców.

Wszystkie zebrane podczas konsultacji społecznych uwagi zostały przeanalizowane, a te z nich, które uznano za zasadne – uwzględniono podczas tworzenia kolejnych elementów dokumentu.

Nad ostatecznym kształtem Strategii pracował Zespół ds. LSR, który opracował wszystkie elementy w taki sposób, aby były zgodne z wytycznymi wszystkich dokumentów regulujących. **Przewidziano również konsultacje LSR ze społecznością lokalną przy aktualizacji Strategii i wprowadzaniu zmian.** Aktualizacja każdorazowo przebiegać będzie zgodnie z *Procedurą aktualizacji LSR* stanowiącą załącznik 1 do LSR.

Pracownicy Biura oraz członkowie Zespołu ds. LSR czynnie uczestniczyli w konsultacjach społecznych oraz analizowali uzyskiwane podczas nich dane. Współpracowali również z przedstawicielami innych Lokalnych Grup Działania w celu wypracowania poprawnych rozwiązań zgodnych z uregulowaniami prawnymi. Ponadto podczas prac nad LSR posłużono się *Poradnikiem dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014–2020* (wydanie III uzupełnione i zaktualizowane), z którego zaczerpnięto informacje na temat zawartości poszczególnych rozdziałów.

III. Diagnoza – opis obszaru i ludności

1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia LSR oraz branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru

Diagnoza obszaru opracowana na podstawie szeroko prowadzonych konsultacji społecznych oraz danych statystycznych wykazała, że największym problemem jest słabo rozwinięta przedsiębiorczość obszaru LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”. Tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju sektora gospodarczego oraz pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców powinno być priorytetem we wdrażaniu LSR, co będzie miało swoje skutki we wzroście poziomu przedsiębiorczości i zwiększeniu ilości miejsc pracy, czego odzwierciedleniem będzie spadek bezrobocia.

Przeprowadzona dogłębna diagnoza obszaru (rozdział III 2–7) pozwala na określenie grup docelowych i grupy defaworyzowanej, które powinny być objęte szczególnym wsparciem podczas realizacji LSR. Na podstawie danych statystycznych oraz konsultacji społecznych można było wyróżnić cztery grupy docelowe oraz jedną grupę defaworyzowaną, która wymaga szczególnego wsparcia.

Pierwszą grupę stanowią mieszkańcy obszaru LGD, ponieważ wszystkie działania realizowane w ramach LSR powinny służyć zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej. Kolejną wyróżnioną grupą są turyści – ze względu na istniejący potencjał turystyczny, który powinien być odpowiednio wykorzystany do rozwoju obszaru. Trzecią grupą jaką można wskazać na podstawie przeprowadzonych analiz i konsultacji są przedsiębiorcy, wybrani ze względu na niską ilość zarejestrowanych działalności gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wspieranie przedsiębiorców będzie wpływać na spadek bezrobocia, co odzwierciedli wzrost dochodów oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszaru LGD. Ostatnia grupa jaka została wyróżniona na podstawie diagnozy obszaru i konsultacji społecznych to działacze społeczni, ze względu na małe zaangażowanie lokalnej społeczności w działania na rzecz rozwoju obszaru. Działania edukacyjne oraz wydarzenia aktywizujące lokalną społeczność były często wskazywane jako produkty, które powinny zostać osiągnięte podczas realizacji LSR.

W ramach grup docelowych wyróżniono grupę defaworyzowaną, którą stanowią osoby do 30. roku życia, ze względu na odpływ szczególnie młodych i wykształconych osób do większych aglomeracji miejskich w celu poszukiwania korzystniejszych warunków zatrudnienia, co przejawia się w ujemnym saldzie migracji oraz spostrzeżeniach mieszkańców.

Problemem osób młodych jest brak perspektyw rozwoju zawodowego w przypadku pozostania na obszarze. Dlatego też w ramach realizacji LSR planuje się podjąć działania sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej, w tym przedsięwzięcie skierowane tylko do grupy defaworyzowanej.

Ponadto mieszkańcy zostali zapytani jakie grupy powinny być objęte szczególnym wsparciem podczas wdrażania LSR. Zdecydowana większość ankietowanych osób uważa, że największe wsparcie powinno być skierowane do *przedsiębiorców* (19% odpowiedzi), *absolwentów szkół średnich i wyższych* oraz *osób działających w fundacjach i stowarzyszeniach* (po 13% odpowiedzi).

Obok wyróżnionych grup docelowych i defaworyzowanej, można również wskazać trzy obszary wymagające wsparcia, które zdefiniowano jako branże gospodarcze wg sekcji i działu PKD 2007, mające istotne znaczenie dla całego obszaru LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”. Wyróżnione branże wynikają ze wskaźnikowej analizy obszaru i materiałów wypracowanych podczas konsultacji społecznych.

Pierwszą wyróżnioną branżą jest sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi). Branża ta została wybrana ze względu na istniejące zasoby

naturalne, czyste środowisko oraz dziedzictwo kulturowe, wskazywane przez uczestników konsultacji społecznych jako największy potencjał obszaru LGD. W rozwoju turystyki mieszkańcy widzą możliwości aktywizacji mieszkańców pod kątem przedsiębiorczości oraz zaangażowania.

Kolejną wyodrębnioną branżą jest działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją sklasyfikowana wg sekcji R. Cenna kultura i tradycja na obszarze LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” nie jest odpowiednio kultywowana, a więzi społeczne i tożsamość regionalna coraz częściej znikają, co podkreślali bardzo często uczestnicy konsultacji społecznych. Wspieranie branży związanej z tą działalnością wzmocni utożsamianie się lokalnej społeczności z obszarem oraz uatrakcyjni go pod względem turystycznym.

Kolejna branża, która powinna być odbiorcą działań w ramach LSR jest branża wg sekcji G (handel hurtowy i detaliczny). Rozwój przedsiębiorczości jest głównym celem rozwoju całego obszaru objętego LSR. Rozwijanie branży turystycznej i wzrost liczby turystów obszaru LGD będzie miało pozytywny wpływ na rozwój handlu, co także przyczyni się do wzrostu przedsiębiorczości. Widoczne jest zatem, iż branże określone jako kluczowe dla rozwoju obszaru wzajemnie się uzupełniają, a ich rozwój będzie konsekwentnie oddziaływał na pozostałe gałęzie gospodarki.

W ramach wdrażania LSR planuje się realizację przedsięwzięcie integrujące wymienione branże, którego celem jest podkreślenie ich wpływu na rozwój obszaru. W ramach integracji nawiązana zostanie współpraca między nimi, która skutkowałą będzie podniesieniem jakości świadczonych usług na obszarze oraz ogólnym rozwojem przedsiębiorczości.

2. Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości, branż z potencjałem rozwojowym.

Przedsiębiorczość jest zjawiskiem bardzo trudnym do oceny. Kiedy dotyczy mieszkańców konkretnego obszaru oceny przedsiębiorczości dokonuje się poprzez analizę wskaźników związanych z podmiotami zarejestrowanymi w rejestrze REGON oraz osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą. Na obszarze LGD w 2014 r. najwięcej podmiotów (według sekcji PKD 2007²) zarejestrowanych było w sekcji F – budownictwo (28,39%) oraz w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (24,81%). Warto zwrócić uwagę na branże, które są jednym z determinantów rozwoju regionu – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I) oraz działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R). W sekcjach tych zarejestrowanych było odpowiednio 74 (3,01%) oraz 48 (1,96%) podmiotów. Należy podkreślić, iż ich działalność w dużej mierze oddziałuje na potencjał turystyczny obszaru, dlatego też określone zostały jako mające kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru obok sekcji G, której działalność jest mocno z mini powiązana.

Na obszarze LGD w 2014 r. wpisanych do rejestru REGON było 756 podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności – był to wynik niższy niż w Polsce (1 071) i województwie małopolskim (1 059), ale wyższy niż w powiecie limanowskim (724). W latach 2009–2014 liczba podmiotów ulegała niewielkim wahaniom, od 667 podmiotów w 2009 r. do 756 w 2014 r. W 2014 r. na analizowanym obszarze w rejestrze REGON zarejestrowano 91 nowych jednostek na 10 tys. ludności. Wynik ten był nieznacznie niższy niż w Polsce (93) i województwie małopolskim (95), jednocześnie taki sam jak w powiecie limanowskim. W latach 2009–2014 liczba jednostek nowo rejestrowanych ulegała znacznym wahaniom, najmniej jednostek zostało zarejestrowanych w 2011 r. – 67, najwięcej zaś w 2010 r. – 116.

Liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w porównaniu z Polską i województwem małopolskim nie przedstawia się korzystnie na obszarze LGD. W 2014 r. na obszarze LGD wskaźnik wyniósł 122, podczas gdy w tym samym okresie w Polsce 170, a w województwie małopolskim 169. W stosunku do powiatu limanowskiego (118) wynik był

² Polska Klasyfikacja Działalności 2007, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz. U. z 2007 r. Nr 251 poz. 1885 z późn. zm.).

nieznacznie korzystniejszy. Tak jak poprzednie dwa wskaźniki również i ten w omawianym okresie ulegał wahaniom.

Ilość osób prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności w 2014 r. wynosiła 64. Wynik ten był niższy niż w Polsce (77) i województwie małopolskim (78), ale wyższy niż w powiecie limanowskim (60). W latach 2009–2014 wskaźnik ten utrzymywał się na zbliżonym poziomie, od 56 do 64. Omówione wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości obszaru LGD zostały przedstawione w tabeli 3.

Tabela 3 Wskaźniki przedsiębiorczości w Polsce, województwie małopolskim, powiecie limanowskim oraz na obszarze LGD – porównanie wyników z lat 2009 i 2014

Nazwa gminy	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności		Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności	
	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014
Polska	981	1 071	92	93	152	170	74	77
województwo małopolskie	952	1 059	95	95	150	169	73	78
powiat limanowski	642	724	93	91	107	118	54	60
średnia LGD	667	756	90	91	111	122	56	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z powyższej tabeli wynika, iż w kwestii przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze LGD należy podjąć działania wpływające na jej rozwój. Średnie wyniki obszaru LGD we wszystkich przypadkach są niższe niż średnia w Polsce i województwie małopolskim.

Na obszarze LGD słabo rozwiniętą gałęzią przedsiębiorczości jest przedsiębiorczość społeczna. Działalność gospodarczą prowadzi zaledwie 3 organizacje społeczne – po jednym w każdej gminie. Przedsiębiorczość społeczna, której celem jest walka z wykluczeniem społecznym jest bardzo ważnym czynnikiem rozwoju obszaru i integracji lokalnej społeczności.

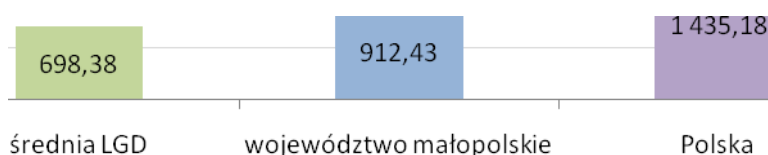
Niska przedsiębiorczość mieszkańców przejawiająca się w statystykach znalazła również odzwierciedlenie w badaniu ankietowym, przeprowadzonym na potrzeby opracowania niniejszej Strategii. Mieszkańcy nie widzą potencjału w *warunkach sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości*, ponieważ na pytanie dotyczące mocnej strony, taką odpowiedź wskazało jedynie 4% ankietowanych osób. Na pytanie: *Jakie działania, z jakiego zakresu, według Pana/Pani powinny być realizowane na obszarze LGD, w ramach LSR?* odpowiedź *wsparcie rozwoju przedsiębiorczości (wsparcie finansowe i doradztwo przy zakładaniu działalności gospodarczej, tworzeniu nowych miejsc pracy)* wskazało 9% ankietowanych. Podczas spotkań informacyjno-warsztatowych i wywiadów grupowych temat pobudzenia przedsiębiorczości wśród mieszkańców był dosyć często poruszany. Wskazuje to, iż rozwój obszaru – zdaniem mieszkańców – jest powiązany z rozwojem przedsiębiorczości. Uczestnicy konsultacji społecznych uznali, że czynnikami sprzyjającymi rozwojowi przedsiębiorczości będzie dostępność zewnętrznych środków finansowych oraz zmiany prawne ułatwiające zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej. Zwrócili natomiast uwagę na trudności w pozyskiwaniu tych środków oraz występującą biurokratyzację i brak współpracy między instytucjami zarządzającymi.

Dochody gmin są parametrem obrazującym przedsiębiorczość pod nieco innym kątem – są czynnikiem pokazującym w sposób pośredni dochodowość mieszkańców oraz wskazującym jakość sektora gospodarczego.

Dochód podatkowy gmin wchodzących w skład LGD oraz województwa małopolskiego został policzony na podstawie danych przygotowywanych przez Departament Finansów Samorządu Terytorialnego Ministerstwa Finansów. Pierwszy wskaźnik to średnia arytmetyczna wskaźników G

dla gmin tworzących obszar LGD. Natomiast dochód podatkowy dla województwa małopolskiego obliczono jako średnia arytmetyczna ze wskaźników G wszystkich gmin leżących w granicach administracyjnych tych województw. Wysokość wskaźnika dla Polski za 2013 r. ujętego w opracowaniu została opublikowana przez Ministerstwo Finansów jako wskaźnik gminny Gg dla kraju³. Z wyliczenia wymienionych wskaźników wynika, iż średni dochód podatkowy gmin wchodzących w skład LGD w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2013 r. wynosił 698,38 zł – był znacznie niższy od dochodu w Polsce (1 435,18 zł) i województwie małopolskim (912,43 zł) – wykres 2.

Wykres 1 Dochód podatkowy gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca na obszarze LGD, w województwie małopolskim oraz w Polsce w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dochód na 1 mieszkańca liczony ogółem w 2014 r. w gminach LGD wynosił 3 458,06 zł i był niższy niż w Polsce (3 971,27 zł), województwie małopolskim (3 737,87 zł) i powiecie limanowskim (3 530,06 zł). W latach 2009–2014 odnotowano wzrost dochodów gmin ogółem na 1 mieszkańca. Dochód własny gmin na 1 mieszkańca w 2014 r. wynosił 862,05 zł i był ponad dwukrotnie niższy niż w Polsce (2 198,75 zł) oraz w województwie małopolskim (1 940,84 zł). Udział dochodów własnych gmin w dochodach ogółem w 2014 r. na obszarze LGD wynosił 24,9%, był ponad dwukrotnie niższy niż w Polsce (55,4%) i województwie małopolskim (51,9%) oraz niższy niż w powiecie limanowskim (30,1%).

W 2014 r. podatek od osób fizycznych stanowiący udziały w podatkach budżetu państwa na 1 mieszkańca na obszarze LGD wynosił 297,02 zł – kwota ta była znacznie niższa niż w Polsce (783,51 zł), województwie małopolskim (718,75 zł) oraz powiecie limanowskim (383,61 zł). Podatek od osób prawnych stanowiący udziały w podatkach budżetu państwa na 1 mieszkańca na obszarze LGD wynosił 7,65 zł – kwota ta była ponad siedmiokrotnie niższa niż w Polsce (55,36 zł), niższa niż w województwie małopolskim (43,73 zł) oraz powiecie limanowskim (8,06 zł).

Wydatki gmin wchodzących w skład LGD w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 r. wynosiły 3 447,99 zł – były niższe niż w Polsce (4 021,24 zł), województwie małopolskim (3 767,05 zł) i powiecie limanowskim (3 614,18 zł). Niskie wydatki gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca świadczą o niskiej zamożności gmin wchodzących w skład LGD.

3. Opis rynku pracy – zatrudnienie i bezrobocie, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy.

Rynek pracy to ogół form i procesów zatrudniania pracowników przez pracodawców, a także ogół instytucji, uwarunkowań oraz czynników negocjacji warunków zatrudnienia, pracy i płac; ekonomiczny, społeczny i polityczny obszar, na którym rozgrywają się wszelkie procesy z zakresu szeroko rozumianego zatrudnienia i bezrobocia⁴. Dobrze rozwinięty rynek pracy czyli dostępność miejsc pracy oraz atrakcyjne warunki zatrudnienia to cel, do którego dąży każda jednostka, która może mieć na to wpływ. Parametrami obrazującymi jakość rynku pracy danego obszaru są liczba osób zatrudnionych oraz liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne.

³ Strona internetowa Ministerstwa Finansów, www.mf.gov.pl.

⁴ Strona internetowa Grupy PWN, encyklopedia.pwn.pl.

Poziom zatrudnienia

Na obszarze LGD w latach 2009–2014 wskaźnik osób pracujących na 1 000 ludności ulegał nieznacznym wahaniom – od 85 (w 2011 r.) do 94 (w 2010 r.). W 2014 r. liczba osób pracujących na 1 000 ludności wynosiła 92 – był to wynik znacznie niższy niż w Polsce (230) i województwie małopolskim (220), a także niższy niż w powiecie limanowskim (123). Na samym obszarze LGD sytuacja była bardzo zróżnicowana – najmniej osób pracujących było w Gminie Mszana Dolna (47), najwięcej zaś w Mieście Mszana Dolna (215).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2014 r. w powiecie limanowskim wynosiło 3 115,85 zł – było o niemal 900 zł niższe niż w Polsce (4 003,99 zł) i prawie 600 zł niższe niż w województwie małopolskim (3 700,06 zł).

Bezrobocie

Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne na obszarze LGD od 2009 r. do 2013 r. systematycznie rosła, w 2014 r. nastąpił nieznaczny spadek. W 2013 r. jako bezrobotne zarejestrowanych było 2 466 osób, w tym 1 155 mężczyzn oraz 1 311 kobiet. Wskaźnik bezrobocia obliczany jako stosunek osób bezrobotnych do osób w wieku produkcyjnym na obszarze LGD wynosił 12,4% w 2013 roku. Odnotowana wartość była wyższa niż w Polsce (8,8%) i województwie małopolskim (7,8%), ale niższa niż w powiecie limanowskim (13,4%). W 2014 r. jako bezrobotne zarejestrowanych było 2 159 osób, w tym 999 mężczyzn i 1 160 kobiet. Stosunek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne do liczby osób w wieku produkcyjnym wynosił na obszarze LGD 10,8%, w Polsce 7,5%, w województwie małopolskim 6,6%, a w powiecie limanowskim 11,1% co przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4 Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie małopolskim, powiecie limanowskim oraz na obszarze LGD w latach 2009–2014

Jednostka terytorialna	Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0,077	0,079	0,080	0,087	0,088	0,075
województwo małopolskie	0,062	0,067	0,068	0,076	0,078	0,066
powiat limanowski	0,119	0,124	0,131	0,133	0,134	0,111
średnia LGD	0,111	0,120	0,122	0,123	0,124	0,108
Jednostka terytorialna	Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w ujęciu %					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	7,7	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5
województwo małopolskie	6,2	6,7	6,8	7,6	7,8	6,6
powiat limanowski	11,9	12,4	13,1	13,3	13,4	11,1
średnia LGD	11,1	12,0	12,2	12,3	12,4	10,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy (na bazie danych na poziomie powiatu, z racji braku danych na poziomie niższych jednostek terytorialnych):

W powiecie limanowskim w 2014 r. stopa bezrobocia wynosiła 16% – była znacznie wyższa niż w Polsce (11,5%) i województwie małopolskim (9,9%). Wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne najwięcej posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,46%), następnie policealne, średnie zawodowe (26,11%), gimnazjalne i poniżej (18,46%), średnie ogólnokształcące (13,45%), najmniej było osób z wykształceniem wyższym (9,52%).

Dane statystyczne odnoszące się do wieku osób bezrobotnych na poziomie powiatu limanowskiego wskazują, iż w najbardziej niekorzystnej sytuacji znajdowały się osoby do 34. roku życia. Najwięcej zarejestrowanych osób było w przedziale 25–34 lata (28,26%) oraz 35–44 lata (20,54%).

Z zaprezentowanych danych wynika, iż rynek pracy na obszarze LGD wymaga podjęcia działań w zakresie szeroko pojętego rozwoju. Niezbędne jest stworzenie warunków do zwiększenia dostępności miejsc pracy jak i podwyższenia zarobków.

Z przeprowadzonych konsultacji społecznych wynika, iż dane statystyczne w pełni odzwierciedlają problemy dotyczące przedsiębiorczości i rynku pracy na obszarze LGD. Szans na rozwój mieszkańcy upatrują we wzroście współpracy międzysektorowej. *Wsparcie przedsiębiorczości*, w tym doradztwo przy zakładaniu nowych działalności wskazało 9% ankietowanych osób – jako jedno z działań, które powinny być podjęte w ramach LSR. *Stworzenie nowych miejsc pracy* (18% odpowiedzi) wskazano jako produkt wdrażania Strategii, czego efektem powinien być *spadek bezrobocia* (16% odpowiedzi), ponieważ obecnie na obszarze LGD panuje niestabilna sytuacja na rynku pracy.

W maju 2019 roku Stowarzyszenie Piękna Ziemia Gorczańska przeprowadziło ponowne konsultacje społeczne skierowane do lokalnej społeczności obszaru objętego LSR. Wyniki konsultacji wskazują na duże zapotrzebowanie mieszkańców obszaru na dalsze wspieranie działań ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR. Analiza ankiet wykazała, że ponad 75% ankietowanych uważa, iż konieczne jest wspieranie przedsięwzięć związanych z zakładaniem działalności gospodarczej, a ponad 50% ankietowanych wskazała, że kwota premii w wysokości 80 000 zł jest za niska. W ramach 2 naborów przeprowadzonych w styczniu 2017 r., dotyczących podejmowania działalności gospodarczych, zostało wybranych 6 wniosków, które zmieściły się w limicie środków dostępnych w naborach 1/2017 i 2/2017. Były to jedyne nabory planowane w ramach LSR w okresie jej wdrażania. Zainteresowanie dotacjami na otwarcie firmy w okresie od lipca 2016 r. do kwietnia 2017 r. jednak wielokrotnie przewyższyło możliwości finansowe LGD – w okresie tym blisko 60 osób zainteresowanych było pozyskaniem dotacji na założenie własnej firmy. Zapotrzebowanie na premie na podejmowanie działalności potwierdza rejestr prowadzonego doradztwa. Od zakończenia naborów na podejmowanie działalności gospodarczych w styczniu 2017 r. nadal obserwowane jest bardzo duże zainteresowanie otrzymaniem dotacji na podjęcie działalności gospodarczej.

Przesłanką do podejmowania działań w ramach dalszego wspierania przedsiębiorczości na obszarze LSR, są również dane statystyczne obrazujące poziom bezrobocia w regionie. Z danych Urzędu Pracy w Limanowej wynika, iż w marcu 2019 r. stopa bezrobocia w powiecie limanowskim jest znacznie wyższa niż stopa bezrobocia w województwie: stopa bezrobocia dla województwa wynosi 4,8% a dla powiatu limanowskiego aż 7,5% (źródło: http://limanowa.praca.gov.pl/podstawowe-dane/-/asset_publisher/UTtwBzYnE8fg/content/2187052-stopy-bezrobocia). Dodatkowe środki przeznaczone na zakładanie działalności gospodarczej pozwolą na utworzenie co najmniej 6 nowych miejsc pracy na obszarze objętym LSR.

Mając na uwadze wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz dotychczasowe doświadczenia LGD we wdrażaniu LSR, w roku 2019, w związku z możliwością pozyskania dodatkowych środków w wyniku spełnienia warunków określonych w §8 ust. 3 umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR (maksymalnie do 11% z kwoty 4 750 000 zł), Stowarzyszenie Piękna Ziemia Gorczańska (LGD) planuje dodatkowe środki finansowe, alokować na przedsięwzięcie: 1.1.7 Zakładanie działalności gospodarczych (510 000zł). Łączny budżet LGD na realizację LSR (19.2) zakłada się ostatecznie na poziomie 5 260 000,00 zł. Pozwoli to na dofinansowanie kolejnych 6 projektów związanych z otwarciem przedsiębiorstwa, jednocześnie kwota premii zostaje zwiększona do 85 000 zł, co odpowiada zgłaszanemu zapotrzebowaniu, podczas konsultacji społecznych, a także uwzględnia wzrost cen i inflację w odniesieniu do diagnozy przeprowadzonej w 2015 r.

W czerwcu 2021 r. dokonano przeliczenia budżetu Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) wdrażanej przez Stowarzyszenie Piękna Ziemia Gorczańska z PLN na walutę EUR. Wolne środki pochodzące z różnic kursowych EURO dla poddziałania 19.2 w kwocie 40 063,95 EUR zdecydowano przypisać do przedsięwzięć, na które istnieje wciąż duże zapotrzebowanie, tj. P. 1.1.6 – Rozwój działalności gospodarczych oraz P. 1.2.7 – Ochrona, udostępnianie i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru LGD a także na P. 1.2.3 Aktywizacja i integracja mieszkańców. Pierwotnie (zmiana LSR z marca

2021) w związku z trwającym szczytem pandemii COVID-19 przesunięto część uwolnionych środków z P.1.2.3 (w wyniku rozwiązania umów przez Beneficjentów) na inne przedsięwzięcia, mając na celu sprawne wydatkowanie środków z budżetu LSR. Obecnie (czerwiec 2021) zdecydowano o zwiększeniu budżetu P.1.2.3 i przekazaniu części oszczędności wynikających z przeliczenia budżetu LSR na walutę EUR, na działania związane z aktywizacją i integracją mieszkańców.

Decyzja przesunięcia środków na ww. przedsięwzięcia 1.1.6, 1.2.3 i 1.2.7 jest wynikiem przeprowadzonych konsultacji społecznych, podczas spotkań i wizyt w biurze LGD, wskazujących na występowanie obecnie dużego zainteresowania wśród potencjalnych wnioskodawców, realizacją zadań sprzyjających aktywizacji i integracji mieszkańców - co ma związek z luzowaniem obostrzeń związanych z pandemią, jak też dużego zainteresowania realizacją operacji z zakresu rozwoju działalności gospodarczych. Ponadto, w ramach dotychczasowych naborów wniosków dotyczących przedsięwzięcia 1.1.6 każdorazowo liczba złożonych wniosków w ramach naboru, była wyższa niż liczba wniosków mieszczących się w limicie środków na dany nabór. Wyniki dotychczasowych naborów wskazują, że na P. 1.1.6 istnieje nadal zapotrzebowanie wśród przedsiębiorców; dlatego Zarząd, po konsultacji LSR, zdecydował o przesunięciu części oszczędności powstałych w wyniku przeliczenia budżetu LSR na EUR, na przedsięwzięcie 1.1.6.

Łączny budżet LGD na realizację LSR (19.2) w walucie EUR wynosi 1 315 000 EUR.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi planowana jest zmiana Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 m.in. w zakresie zwiększenia budżetu przeznaczonego na działanie LEADER oraz wydłużenia okresu wdrażania Programu. W związku z powyższym, w czerwcu 2021 r. Zarząd Stowarzyszenia Piękna Ziemia Gorczańska przeprowadził ponowne konsultacje społeczne skierowane do lokalnej społeczności obszaru objętego LSR. Wyniki konsultacji wskazują na duże zapotrzebowanie mieszkańców obszaru na dalsze wspieranie działań z zakresu podejmowania działalności gospodarczych oraz aktywizacji i integracji mieszkańców. W wyniku przeprowadzonych konsultacji w formie elektronicznej ankiety zamieszczonej na stronie LGD, uzyskano 73 ankiety. Analiza ankiet wskazuje, że najwięcej mieszkańców zainteresowanych jest wsparciem działań z zakresu podejmowania działalności gospodarczych (65,8% ankietowanych), a w dalszej kolejności działaniami z zakresu aktywizacji i integracji mieszkańców (35,6% ankietowanych).

Najczęściej wskazywaną przez ankietowanych kwotą premii były kwoty 100 000 zł (11 wskazań na 47 udzielonych odpowiedzi ogółem) i 85000 zł (11 wskazań na 47 udzielonych odpowiedzi ogółem). 39 ankietowanych wskazywało kwoty premii mieszczące się w przedziale od 85000-100000 zł. Tylko 8 ankietowanych wskazywało wysokości premii od 50000 do 75000 zł.

Ponadto dokonano analizy naboru 3/2020 dotyczącego przedsięwzięcia 1.1.7 *Zakładanie działalności gospodarczych*, który miał miejsce w okresie od 1 do 15 września 2020. Był to trzeci nabór w LGD na operacje w zakresie podejmowania działalności gospodarczej. W ramach naboru 3/2020 wpłynęło 9 wniosków, z czego 6 wniosków to wnioski wybrane i mieszczące się w limicie środków dostępnym w naborze 3/2020. Analiza naboru wskazuje, że zainteresowanie potencjalnych beneficjentów znacznie przewyższyło możliwości finansowego wsparcia operacji przez LGD. Od 2020 roku LGD obserwuje coraz większe zainteresowanie wśród mieszkańców pozyskaniem dotacji na otwarcie działalności gospodarczej, świadczy o nim coraz większa liczba zapytań (głównie telefonicznych z uwagi na epidemię COVID-19) kierowanych do biura LGD.

Wzrost zainteresowania pozyskaniem dotacji na otwarcie własnej działalności gospodarczej wynika prawdopodobnie z negatywnych skutków epidemii wirusa SARS-Cov-2, która negatywnie wpłynęła na rynek pracy. Dane o pogarszającej się sytuacji na lokalnym rynku pracy potwierdzają dane GUS i Powiatowego Urzędu Pracy (PUP). Wg danych GUS na koniec 2020 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na obszarze LSR wynosiła 1220 osób i była o 12% wyższa niż na koniec 2019 r., w którym liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na obszarze gmin objętych LSR wynosiła 1089 (źródło: <https://bdl.stat.gov.pl> „Bezrobotni zarejestrowani wg gmin (dane półroczne)). Niekorzystna sytuacja na rynku pracy panuje obecnie na obszarze całego powiatu

limanowskiego. Wg stanu na 31 marca 2021 r. liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Limanowej wynosiła 4438, tj. o 535 osób więcej niż marcu 2020 r., w którym zarejestrowanych było 3903 bezrobotnych; oznacza to 14-procentowy wzrost bezrobocia rok do roku (źródło:

<https://limanowa.praca.gov.pl/documents/1842349/15149161/broszurIkw2021.pdf/ab27e9fe-8b3b-46d9-bcd9-fb9b2e7e4e02>).

Niekorzystną sytuację na lokalnym rynku pracy potwierdza też wysoka stopa bezrobocia na terenie powiatu limanowskiego. Dane PUP wskazują, że stopa bezrobocia na terenie powiatu limanowskiego na koniec I kwartału 2021 r. wzrosła do 7,8% w stosunku do analogicznego okresu z roku poprzedniego (I kw. 2020) kiedy to wynosiła 6,9%. Dane PUP potwierdzają, że stopa bezrobocia w powiecie limanowskim jest nadal znacznie wyższa niż stopa bezrobocia dla województwa i kraju. W marcu 2021 r. stopa bezrobocia dla województwa wynosiła 5,5% a dla kraju 6,3%. Stopa bezrobocia w powiecie limanowskim na koniec I kw. 2021 r. była więc wyższa od stopy bezrobocia w województwie małopolskim i kraju odpowiednio o 2,3 p.p. (województwo małopolskie) i o 1,5 p.p. (kraj).

Mając na uwadze niekorzystną sytuację na lokalnym rynku pracy, wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych (analiza ankiet), dotychczasowe doświadczenia z wdrażania LSR (duże zainteresowanie dotacjami na podejmowanie działalności gospodarczej), oraz dużą liczbę zapytań (głównie telefonicznych z uwagi na pandemię COVID trwającą od marca 2020 r.) kierowanych do biura LGD w 2020 i 2021 r., Zarząd Stowarzyszenia Piękna Ziemia Gorczańska postanowił większość środków przeznaczyć na wsparcie osób podejmujących działalność gospodarczą, a tym samym na realizację przedsięwzięcia 1.1.7 *Zakładanie działalności gospodarczych*. Dodatkowe środki przeznaczone na zakładanie działalności gospodarczej pozwolą na utworzenie dodatkowych co najmniej 15 nowych miejsc pracy na obszarze objętym LSR.

Z uwagi na duże zainteresowanie mieszkańców również działaniami z zakresu aktywizacji i integracji mieszkańców, część środków przeznaczono na wsparcie co najmniej 1 zadania w ramach przedsięwzięcia 1.2.3 *Aktywizacja i integracja mieszkańców*.

Na przedsięwzięcie 1.1.7 *Zakładanie działalności gospodarczych* przeznacza się dodatkową kwotę środków w wysokości 318750 EUR, zwiększając budżet przedsięwzięcia do 498 622,68 EUR. Natomiast budżet przedsięwzięcia 1.2.3 *Aktywizacja i integracja mieszkańców* zwiększa się z 36 326,24 EUR do 53 576, 24 EUR (tj. o 17 250,00 EUR).

Łączny budżet LGD na realizację LSR (19.2) zakłada się ostatecznie na poziomie 1 651 000,00 EUR.

4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego

W odróżnieniu od sektora gospodarczego omówionego powyżej (rozdział III.2), sektor społeczny na obszarze LGD systematycznie się rozwija. W 2009 r. na omawianym terenie działało 49 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, w 2014 r. było ich już 69. Mimo trendu wzrostowego widać jednak niekorzystną sytuację w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w porównaniu ze średnią w Polsce, województwie małopolskim oraz powiecie limanowskim. Na obszarze LGD w 2014 r. w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców działało 21 podmiotów społecznych, w Polsce i w województwie małopolskim po 33, w powiecie limanowskim 23. Systematyczny wzrost w omawianych sześciu latach obrazuje jednak wzrost zaangażowania społecznego, co wiąże się z poprawą jakości życia i chęcią angażowania się w inicjatywy oddolne.

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego przejawia się również w wysokim zaangażowaniu w uczestnictwo w wyborach samorządowych, które świadczy o wysokiej świadomości obywatelskiej mieszkańców. Na obszarze LGD w wyborach samorządowych frekwencja wyborcza wyniosła 52,39%, podczas gdy w województwie małopolskim 48,45%, a w Polsce 47,40%. Taki wynik świadczy o wysokim zaangażowaniu społeczeństwa.

Podczas konsultacji społecznych z mieszkańcami uwidoczniło się słabe zaangażowanie lokalnej społeczności w rozwój obszaru LGD oraz niskie zainteresowanie w działania oddolne. Organizacja *wydarzeń aktywizujących mieszkańców* (16% odpowiedzi) oraz *tworzenie partnerstw na rzecz rozwoju lokalnego* (10% odpowiedzi) zostały wskazane jako jedne z efektów wdrażania LSR. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na *zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej obszaru* (25% odpowiedzi), zaś *słaba współpraca między samorządem, przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi* (17% odpowiedzi) oraz *niezadowalająca oferta spędzania wolnego czasu* (20% odpowiedzi) zostały wskazane jako słabe strony obszaru.

W związku z trwającym stanem epidemii i wprowadzonymi obostrzeniami w sferze społecznej i kulturalnej, od marca 2020 r. do maja 2021 r. na obszarze LGD w znacznym stopniu ograniczono realizację działań społeczno-kulturalnych, sprzyjających aktywizacji i integracji mieszkańców.

Przeznaczenie części dodatkowych środków na przedsięwzięcie 1.2.3 Aktywizacja i integracja mieszkańców ma na celu wesprzeć inicjatywy służące wzmocnieniu więzi wśród lokalnej społeczności.

5. Wskazanie problemów społecznych

Następstwem złej sytuacji na rynku pracy jest wysoki odsetek ludności korzystającej z pomocy społecznej. W latach 2009–2013 na obszarze LGD liczba osób korzystających ze świadczeń społecznych utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2013 r. z pomocy korzystało 816 gospodarstw domowych, a w nich 3 114 osób. Wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej na 1 000 ludności wynosił 96 – był wyższy niż w Polsce (83) i województwie małopolskim (67) oraz niższy niż w powiecie limanowskim (130) – tabela 5.

Tabela 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 000 ludności w Polsce, województwie małopolskim, powiecie limanowskim i na obszarze LGD w latach 2009–2013

Nazwa gminy	Liczba osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym				
	2009	2010	2011	2012	2013
Polska	91	87	81	81	83
województwo małopolskie	73	70	66	67	67
powiat limanowski	144	133	130	128	130
średnia LGD	110	104	96	98	96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wynika z przedstawionych danych sytuacja na obszarze LGD w latach 2009–2013 była zdecydowanie gorsza niż w Polsce i województwie małopolskim. Istotny jest jednak fakt, iż w porównaniu z rokiem 2009 osób korzystających z pomocy społecznej było mniej, co świadczy o polepszających się warunkach życia. Należy również zwrócić uwagę, iż sytuacja na obszarze LGD przedstawiała się korzystniej niż w powiecie limanowskim.

Innym parametrem obrazującym świadczenia z zakresu opieki społecznej jest ilość dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w 2013 r. na obszarze LGD wynosił 58,3% – był znacznie wyższy niż w Polsce (33,4%), województwie małopolskim (35,9%) i powiecie limanowskim (55%). Należy zwrócić jednak uwagę, iż w latach 2009–2013 udział ten zmniejszył się – od 70,8% w 2009 r. do 58,3% w 2013 r.

Udział wydatków gmin na pomoc społeczną w wydatkach ogółem na obszarze LGD w 2014 r. wynosił 16,01% – był wyższy niż w Polsce (13,36%) i województwie małopolskim

(12,67%). Średnia z lat 2009–2014 udziału wydatków na pomoc społeczną na obszarze LGD wyniosła 17,43% i również była wyższa niż w Polsce (14,01%) i województwie małopolskim (13,70%).

Wykluczenie społeczne i ubóstwo:

Pomimo niekorzystnych wyników dotyczących pomocy społecznej, nie można jednoznacznie stwierdzić, iż lokalna społeczność zagrożona jest ubóstwem rozumianym w sensie ekonomicznym. Spadający odsetek osób objętych pomocą społeczną oraz korzystających ze świadczeń rodzinnym nie wskazuje na zagrożenie tym zjawiskiem. Nie można mówić również o wysokiej skali zjawiska wykluczenia społecznego, z racji, iż lokalna społeczność w równych prawach korzystać może ze świadczonych miejscowych usług publicznych oraz kulturalnych.

6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru

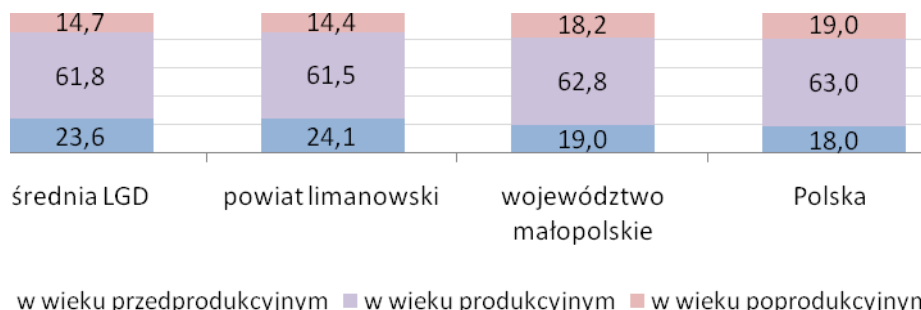
Obszar objęty LSR jest spójny pod względem demograficznym, kulturowym, historycznym, środowiskowym. Powyższe aspekty opisane zostały poniżej.

Charakterystyka demograficzna

Obszar LGD na dzień 31 grudnia 2013 r. zamieszkiwało 32 386 osób, w tym 16 362 mężczyzn i 16 024 kobiety. W 2014 r. liczba ludności wzrosła do 32 479 osób.

Najliczniejszą grupą zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn były osoby w wieku 20–24 lata. Istotnym faktem jest, iż na obszarze LGD w latach 2009–2014 występował korzystny trend demograficzny jakim jest wysoki udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności oraz niski udział osób w wieku poprodukcyjnym. W omawianym okresie ulegał on niewielkiemu spadkowi, jednak zawsze był korzystniejszy niż wyniki w Polsce i województwie małopolskim. W 2014 r. na analizowanym obszarze udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił 23,6% – był wyższy niż w Polsce (18%) i województwie małopolskim (19%), a udział osób w wieku poprodukcyjnym wynosił 14,7% i był niższy niż w Polsce (19%) i województwie małopolskim (18,2%) – wykres 1.

Wykres 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na tak „młode” społeczeństwo wpływ miał przede wszystkim wysoki przyrost naturalny (utrzymujący się w latach 2009–2014 na poziomie dodatnim), który w 2014 r. na obszarze LGD wynosił 3,4 na, podczas gdy w Polsce 0,0, a w województwie małopolskim 1,4. Mniej korzystnie przedstawiało się saldo migracji, które w 2014 r. na obszarze LGD wynosiło -1,3, podczas gdy w Polsce -0,4, a w województwie małopolskim 0,9. W latach 2009–2014 saldo migracji na 1 000 osób ulegało wahaniom od -1,3 do 3,2. W okresie sześciu omawianych lat wynik ujemny zanotowano tylko w latach 2013 i 2014.

Tak korzystne trendy przekładają się na korzystne prognozy ludności dla powiatu limanowskiego. Szacuje się, że w 2030 r. powiat limanowski będą zamieszkiwały 136 452 osoby, czyli o 7 907 więcej niż w 2013 r. Na tle Polski sytuacja ta jest pozytywna, gdyż szacuje się, że w Polsce będzie ubywać ludności.

Podczas konsultacji społecznych część mieszkańców wyraziła opinię, iż *depopulacja mieszkańców regionu (spadek liczby mieszkańców, w tym migracja)* jest zagrożeniem dla obszaru (15% odpowiedzi). Przyczynia się do tego emigracja młodych i wykształconych ludzi w poszukiwaniu atrakcyjniejszych miejsc pracy. Jednak skala tego zjawiska nie oddziałuje w wysokim stopniu na mieszkańców obszaru, ponieważ cały czas zwiększa się liczba osób zamieszkujących obszar LGD, głównie dzięki wysokiemu przyrostowi naturalnemu.

Dziedzictwo kulturowe, kultura, turystyka

Obszar LGD posiada bogate walory naturalne i przyrodnicze, dzięki którym obszar może rozwijać się pod względem turystycznym. Położenie w obrębie Beskidów Zachodnich, wchodzących w skład Podprovincji Zewnętrzne Karpaty Zachodnie oraz częściowe usytuowanie w zachodniej części Beskidu Wyspowego i częściowe w północnych Gorcach stwarzają odpowiednie warunki do rozwoju turystyki aktywnej czy rekreacyjnej. Ponadto istotną rolę pełnią zasoby dziedzictwa historycznego oraz kulturowego. Spójność historyczno-kulturowa gmin sięga X wieku – w tym okresie stopniowo zasiedlane były Doliny Beskidu Wysokiego. Wspólne zwyczaje i kultura są pozostałością zarówno początków osadnictwa, jak i pokonywania problemów gospodarczych na przełomie XIX i XX wieku oraz działań partyzanckich i konspiracyjnych podczas II wojny światowej. Spójność kulturowa wynika również z faktu, iż obszar LGD zamieszkuje blisko 24 tys. mieszkańców nazywanych Zagórczanami. Zagórczanie to grupa góralska zamieszkująca doliny położone w północnej stronie Gorców i w części przyległego Beskidu Wyspowego. Nazwa grupy pochodzi od obszaru, który zamieszkują – otoczony jest górami. Zagórczanie posiadają własny folklor, strój oraz gwarę, kultywują obrzędy świąteczne, rodzinne oraz

tradycje sztuki ludowej objawiające się wielością przydrożnych kapliczek, rzeźbiarstwem w drewnie i kamieniu.

Na obszarze LGD znajduje się wiele obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Do najważniejszych należą⁵:

- kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny z XVII w. w Kasinie Wielkiej;
- kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela z 1732 r. w Olszówce;
- szałas drewniane mieszkalno-inwentarskie z XIX i XX w. w miejscowościach Polana Gorc – Lubomirski, Polana Gorc – Troszacki, Polana Jadamówka, Polana Podskały, Polana Stawieniec;
- zespół szalasów na Polanie Mostownica;
- baczka Polana Podmostownica;
- zespół dworski z I połowy XIX w. w Rabie Niżnej;
- kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła w Mszanie Dolnej;
- kościół parafialny pw. św. Sebastiana w miejscowości Niedźwiedz.

Na ruch turystyczny, poza posiadanymi zasobami dziedzictwa, wpływ ma również infrastruktura turystyczna. Na obszarze LGD w 2014 r. w sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (wg Sekcji PKD 2007) zarejestrowane były 84 podmioty gospodarcze, co stanowiło 3,01% wszystkich podmiotów – był to wynik bardzo zbliżony do odsetka w Polsce (3,12%).

Wydatki gmin wchodzących w skład LGD w 2014 r. na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego stanowiły 1,35% wydatków ogółem – był to wynik niższy niż w Polsce (4,03%) i województwie małopolskim (4,51%). Średnia ww. wydatków z lat 2009–2014 na obszarze LGD wynosiła 1,51%, w Polsce 3,84%, w województwie małopolskim 3,99%, natomiast w powiecie limanowskim 2,01%.

Analiza mocnych i słabych stron obszaru wypracowana przez mieszkańców podczas spotkań warsztatowych oraz wynikająca z przeprowadzonego badania ankietowego wskazuje *walory turystyczne, w tym walory wynikające z położenia, zasobów naturalnych i kulturowych* (44% odpowiedzi), *infrastrukturę turystyczną* (18% odpowiedzi) oraz dostępność wód termalnych jako najważniejszy potencjał obszaru LGD. Zdaniem mieszkańców *zwiększająca się liczba osób podróżujących po Polsce* (13% odpowiedzi), turystyczna promocja regionu oraz moda na zdrowy i aktywny styl życia – są największą szansą dla rozwoju regionu pod względem turystyki. Jednocześnie *konkurencyjność turystyczna sąsiednich obszarów* (24% odpowiedzi) uznawana jest za główne zagrożenie dla rozwoju całego obszaru LGD. *Rozwój infrastruktury turystycznej, w tym bazy noclegowej, gastronomicznej oraz atrakcji turystycznych* (24% odpowiedzi) został wskazany przez mieszkańców jako główne działanie, które powinno zostać zrealizowane na obszarze funkcjonowania LGD. Najistotniejszym produktem wdrażania LSR powinny być atrakcje turystyczne, czego efektem będzie wzrost rozpoznawalności oraz liczby turystów na obszarze LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”. Niedostateczne wykorzystywanie istniejących walorów dziedzictwa kulturowego zostało wskazywane przez mieszkańców jako słaba strona obszaru.

Zagospodarowanie przestrzenne, gospodarka komunalna, ochrona środowiska

Gminy wchodzące w skład LGD w 2014 r. zajmowały obszar 27 134 ha. Największy udział w powierzchni stanowiły grunty rolne – 12 996 ha (47,90%) oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione – 12 868 ha (47,42%). Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowiły 3,39% powierzchni.

Spójność obszaru wyraża się w występowaniu typowo rolniczego krajobrazu oraz w podobnej strukturze gospodarstw rolnych. Charakteryzuje się ona dużą ilością stosunkowo niedużych gospodarstw, co jest odbiciem typowej struktury wielkościowej gospodarstw na obszarach wiejskich południowo-wschodniej Polski, zwłaszcza obszarów wyżynnych.

⁵ Strona internetowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa, nid.pl.

W 2014 r. na obszarze LGD do użytkowania oddano 25 nowych budynków w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, w tym 18 mieszkalnych. W Polsce na 10 tys. mieszkańców oddano 25 budynków, w tym 19 mieszkalnych, w województwie małopolskim 28, w tym 23 mieszkalne, a w powiecie limanowskim 41 – w tym 31 mieszkalnych. Widać zatem, iż wyniki na obszarze LGD są niższe niż średnie na porównywanym obszarach.

Znaczną część obszaru LGD (72,94%) stanowią obszary prawnie chronione. Wśród nich obszary Natura 2000⁶:

- Gorce, PLB12001 (Gmina Niedźwiedź, Gmina Mszana Dolna);
- Lubogoszcz, PLH120081 (Miasto Mszana Dolna, Gmina Mszana Dolna);
- Luboń Wielki, PLH120043 (Gmina Mszana Dolna);
- Łąki koło Kasiny Wielkiej, PLH120082 (Gmina Mszana Dolna);
- Ostoja Gorczańska, PLH120018 (Gmina Mszana Dolna, Gmina Niedźwiedź);
- Raba z Mszanką, PLH120093 (Miasto Mszana Dolna, Gmina Mszana Dolna);
oraz formy ochrony przyrody;⁷
- Gorczański Park Narodowy (Gmina Mszana Dolna, Gmina Niedźwiedź);
- Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu (Gmina Mszana Dolna).

Wydatki gmin na gospodarkę komunalną oraz ochronę środowiska w 2014 r. na obszarze LGD stanowiły 13,78% wydatków ogółem – były wyższe niż w Polsce (8,09%), województwie małopolskim (9,37%) oraz powiecie limanowskim (12,22%). Średnia wydatków gmin z lat 2009–2014 na obszarze LGD wynosiła 7,38% – był to wynik zbliżony do średniej w Polsce (7,08), województwie (7,39%) i powiecie (7,84%).

W trakcie spotkań warsztatowych mieszkańcy wskazali *czyste środowisko naturalne* (11% odpowiedzi) oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jako szansę na rozwój obszaru. Jednocześnie tylko 5% ankietowanych uważa, że *niedostateczna dbałość o środowisko* jest problemem tego obszaru. Podczas spotkań warsztatowych i wywiadów grupowych często jako problem była wymieniana również niedostateczna wiedza mieszkańców na temat działań proekologicznych. Zagrożenia można upatrywać się w zmianach klimatycznych dotyczących powodzi czy suszy oraz zanieczyszczeniu środowiska naturalnego, a przeszkodą – głównie przy budowaniu nowej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, mogą być przepisy prawne związane z prawem budowlanym i dokumentami regulującymi ochronę środowiska.

⁶ Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, natura2000.gdos.gov.pl.

⁷ Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, crfop.gdos.gov.pl.

IV. Analiza SWOT

Najpopularniejszą i najskuteczniejszą metodą analityczną wykorzystywaną we wszystkich obszarach planowania strategicznego jest analiza SWOT. Polega na zidentyfikowaniu 4 grup czynników (mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia), dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia), należące do otoczenia bliższego i dalszego, są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

Analiza SWOT dla obszaru LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” (tabela 6) wypracowana została na podstawie dostępnych danych statystycznych, wyników ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców oraz materiałów z konsultacji społecznych, wywiadów grupowych, spotkań konsultacyjnych i prac Zespołu ds. LSR.

Tabela 6 Analiza SWOT obszaru LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”

Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy
1. Bogate walory przyrodnicze i krajobrazowe.	Rozdział III.6	1. Niewystarczająca infrastruktura turystyczno-wypoczynkowa (słabo rozwinięta baza noclegowa, gastronomiczna, kulturalna).	Rozdział III.6
2. Bogate dziedzictwo kulturowe oraz unikatowa kultura i tradycja regionu.	Rozdział III.6	2. Brak oferty okołoturystycznej (imprezy, warsztaty, pamiątki).	Rozdział III.6
3. Walory rekreacyjno-wypoczynkowe.	Rozdział III.6	3. Rozdrobnienie gospodarstw – brak współpracy wśród ludności.	Rozdział III.6
4. Lokalizacja – położenie względem Gorczańskiego Parku Narodowego.	Rozdział III.6	4. Niewystarczająca współpraca pomiędzy samorządem, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi a mieszkańcami.	Rozdział III.6
5. Czyste środowisko.	Rozdział III.6	5. Ujemne saldo migracji na 1 000 ludności (niższe niż w Polsce i województwie małopolskim).	Rozdział III.6
6. Dostępność wód termalnych.	Rozdział III.6	6. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności niższa niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.2
7. Młode społeczeństwo – wysoki udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem (wyższy niż w Polsce i województwie małopolskim).	Rozdział III.6	7. Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności niższa niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.2
8. Niski udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem (niższy niż w Polsce i województwie małopolskim).	Rozdział III.6	8. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym niższa niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.2
9. Wysoki przyrost naturalny na 1 000 ludności (wyższy niż w Polsce i województwie małopolskim).	Rozdział III.6	9. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności niższa	Rozdział III.2

		niż w Polsce i województwie małopolskim.	
–	–	10. Wskaźnik bezrobocia (liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym) wyższy niż średnia dla Polski i województwa małopolskiego. Notowany wzrost poziomu bezrobocia będącego w znacznym stopniu skutkiem epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2	Rozdział III.3
–	–	11. Dochód podatkowy gmin wchodzących w skład LGD na 1 mieszkańca niższy niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.2
–	–	12. Dochód gmin ogółem wchodzących w skład LGD na 1 mieszkańca niższy niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.2
–	–	13. Dochód własny gmin wchodzących w skład LGD na 1 mieszkańca niższy niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.2
–	–	14. Podatek od osób fizycznych stanowiący udziały w podatkach budżetu państwa na 1 mieszkańca niższy niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.2
–	–	15. Podatek od osób prawnych stanowiący udziały w podatkach budżetu państwa na 1 mieszkańca niższy niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.2
–	–	16. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców niższa niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.4
–	–	17. Liczba osób pracujących na 1 000 ludności niższa niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.3
–	–	18. Stosunek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne do osób w wieku produkcyjnym wyższy niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.3
–	–	19. Liczba osób korzystających z opieki społecznej na 1 000 ludności wyższa niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.5
–	–	20. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny wyższa niż w Polsce i województwie małopolskim.	Rozdział III.5
–	–	21. Niewystarczająca promocja obszaru i rozpoznawalność pod	Rozdział III.6

		względem turystycznym.	
–	–	22. Mała przedsiębiorczość mieszkańców – niska liczba zakładanych działalności.	Rozdział III.2
–	–	23. Mała aktywność społeczeństwa w podejmowaniu oddolnych inicjatyw. Od 2020 r. potęgowana ograniczeniami w związku z epidemią wirusa SARS-Cov-2.	Rozdział III.4
–	–	24. Niedostateczne wykorzystanie istniejących walorów dziedzictwa kulturowego.	Rozdział III.6
–	–	25. Niedostateczna wiedza mieszkańców na temat działań proekologicznych.	Rozdział III.6
Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy
• Moda na aktywny i zdrowy tryb życia.	Rozdział III.6	1. Konkurencyjność sąsiadujących obszarów.	Rozdział III.6
• Dostępność zewnętrznych źródeł finansowych.	Rozdział III.2	2. Zanieczyszczanie środowiska naturalnego.	Rozdział III.6
• Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii.	Rozdział III.6	3. Zmiany klimatyczne.	Rozdział III.6
• Rozwój turystyki – wzrost liczby turystów.	Rozdział III.6	4. Depopulacja mieszkańców regionu.	Rozdział III.6
• Wzrost współpracy międzysektorowej.	Rozdział III.3	5. Biurokratyzacja – skomplikowane przepisy prawa, brak współpracy między instytucjami zarządzającymi.	Rozdział III.6
• Zwiększająca się liczba osób podróżujących po Polsce.	Rozdział III.6	6. Zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej.	Rozdział III.4
• Zmiany prawne ułatwiające zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej.	Rozdział III.2	7. Zniechęcenie mieszkańców, bierność społeczna.	Rozdział III.6
–	–	8. niespójne i niestabilne przepisy prawne w zakresie prawa budowlanego i ochrony środowiska.	Rozdział III.6
–	–	9. Niestabilna sytuacja na rynku pracy.	Rozdział III.3
		10. Niestabilna sytuacja gospodarcza związana ze stanem epidemii wirusa SARS-Cov-2	Rozdział III.3, III.4

Źródło: Opracowanie własne

Wnioski z analizy SWOT

Z przedstawionych powyżej mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń obszaru LGD można wysunąć wnioski, które pozwalają na określenie za pomocą jakich szans należy niwelować słabe strony oraz jakie mocne strony należy w tym celu wykorzystać. Można również określić w jakim kierunku powinien rozwijać się obszar LGD, aby poprawić jakość życia mieszkańców i jakie czynniki mogą mieć na to wpływ.

Obszar LGD posiada potencjał w postaci „młodego społeczeństwa”, co przejawia się wysokim procentowym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym. Należy dołożyć wszelkich starań, aby zatrzymać na obszarze jak największą liczbę mieszkańców poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych oraz rozwój przedsiębiorczości i wzrost liczby atrakcyjnych miejsc pracy.

Walory krajobrazowe i przyrodnicze terenów objętych działaniem LGD należy wykorzystać do generowania jak największego ruchu turystycznego na obszarze. Wysoka liczba podróżujących przełoży się na konieczność inwestowania w infrastrukturę turystyczną, zwiększenie bazy gastronomicznej czy noclegowej. Zwracali na to uwagę uczestnicy konsultacji społecznych, którzy wskazali walory turystyczne jako największy potencjał obszaru. Jednym z czynników mogących potencjalnie przyczynić się do rozwoju sektora turystycznego jest moda na zdrowy i aktywny tryb życia. Ukształtowanie terenu oraz czyste środowisko naturalne dają możliwość rozwoju turystyki ukierunkowanej na konkretnego odbiorcę (turystyka piesza, rowerowa, sportów zimowych).

Pielęgnowanie tradycji, kultury i tożsamości regionalnej jest jednym z ważniejszych czynników, który może wpłynąć na zaciśnięcie więzi międzypokoleniowych oraz partnerstw trójsektorowych. Ważnym czynnikiem stanowiącym impuls dla rozwoju obszaru jest wzrost współpracy między samorządem, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami. Należy podejmować działania mające na celu integrację społeczną oraz wzmacnianie poczucia jedności i tożsamości, wspierania lokalnych liderów oraz działaczy w organizacjach pozarządowych. Aktywne i współpracujące ze sobą społeczeństwo ma większą szansę na osiągnięcie postawionych sobie celów. Uświadomienie wagi kluczowych branż oraz podjęcie działań nawiązujących współpracę między nimi przyczyni się do szeroko pojętego rozwoju, zarówno gospodarczego jak i społecznego obszaru.

Słabe strony lokalnej gospodarki wskazywane przez uczestników konsultacji społecznych związane są ze zbyt małą liczbą atrakcyjnych ofert pracy dostępnych na rynku. Potwierdzeniem tego faktu są niekorzystne wartości wskaźników odnoszących się do przedsiębiorczości, które pozostają na niskim poziomie w stosunku do kraju i województwa małopolskiego. Zwiększenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców przełoży się na ich dochodowość, a co za tym idzie – podniesienie standardów życia. Nowe, atrakcyjne miejsca pracy spowodują zmniejszenie emigracji zarobkowej z obszaru oraz stworzą lepsze warunki do życia.

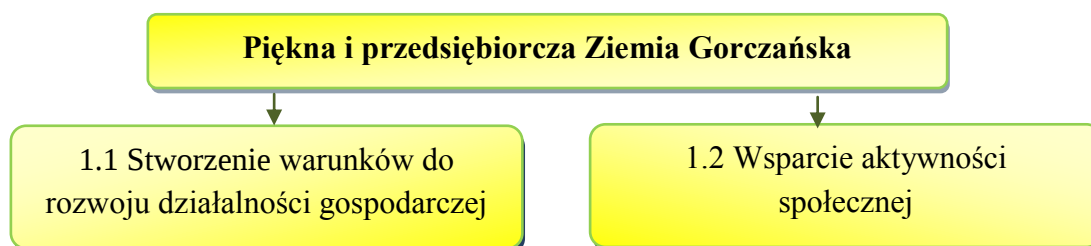
W czerwcu 2021 r. zidentyfikowane w tabeli mocne i słabe strony obszaru oraz szanse i zagrożenia pozostają nadal aktualne, natomiast dodatkowym zidentyfikowanym czynnikiem w obszarze zagrożeń jest niestabilna sytuacja gospodarcza na terenie kraju powstała w związku z ogłoszeniem od marca 2020 r. stanu epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Negatywne skutki epidemii wirusa Sars-Cov-2 powstałe w obszarze rynku pracy, jak też w sferze społecznej, w wyniku wprowadzanych obostrzeń, są wyraźnie zauważalne również na obszarze LGD, na którym poziom bezrobocia (mierzony liczbą zarejestrowanych bezrobotnych) na koniec 2020 r. wzrósł o 12% w porównaniu z rokiem poprzednim (2019). Dalsze podejmowanie działań w celu wspierania przedsiębiorczości, w tym w szczególności poprzez podejmowanie działalności przez mieszkańców pozytywnie wpłynie na tworzenie miejsc pracy na obszarze LGD.

Negatywnym skutkiem epidemii wirusa SARS-Cov-2 jest też osłabienie więzi społecznych w wyniku wprowadzonych na terenie kraju obostrzeń związanych z organizacją imprez/spotkań oraz w funkcjonowaniu podmiotów kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. Dalsze wspieranie zadań z zakresu aktywizacji i integracji mieszkańców ma na celu wspierać inicjatywy służące wzmacnianiu więzi wśród lokalnej społeczności.

V. Cele i wskaźniki

Na podstawie analizy SWOT oraz diagnozy wyciągnięto wnioski, które posłużyły do opracowania celów LSR – jednego celu głównego i dwóch celów szczegółowych. Realizacja zamierzonych celów będzie służyła niwelowaniu problemów oraz wzmacnianiu istniejących potencjałów obszaru, które zostały zdiagnozowane. Finansowana będzie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Realizacja celów będzie się odbywać zgodnie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – z celem szczegółowym 6B *wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich* w ramach priorytetu 6 *wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich* oraz celami przekrojowymi PROW: innowacyjność, ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu. Rysunek 2 przedstawia schemat celów realizowanych w ramach LSR.

Rysunek 2 Cele LSR

Źródło: Opracowanie własne

Do wyznaczenia celów posłużono się przede wszystkim wypracowaną diagnozą i stworzoną na jej podstawie analizą SWOT, które opracowano przy znacznym udziale lokalnej społeczności. Za pomocą różnorodnych form partycypacji, przedstawiciele trzech kluczowych sektorów oraz mieszkańcy mieli możliwość czynnego uczestnictwa w tworzeniu dokumentu,

w związku z czym wyznaczone cele odzwierciedlają potrzeby społeczności lokalnej. Cele będą realizowane za pomocą 17 przedsięwzięć przedstawionych w tabeli 7. Wybór sposobów realizacji przedsięwzięć dokonany został na podstawie tematyki danego przedsięwzięcia oraz analizy działań przeprowadzanych w ramach realizacji LSR 2007–2013. Operacje własne, realizowane przez LGD mają istotny wpływ na rozwój całego obszaru. Projekty grantowe zaplanowano na podstawie złożonych fiszek projektowych oraz zapotrzebowania na dane działania. Przedsięwzięcia konkursowe to przede wszystkim te związane z podejmowaniem lub rozwojem działalności gospodarczej oraz związane z niekomercyjną infrastrukturą.

Kwestie związane z przedsiębiorczością obszaru zostały ujęte w celu ogólnym, ponieważ z wniosków płynących z konsultacji społecznych oraz potwierdzonych danymi statystycznymi wyraźnie wynika, iż sytuacja w dziedzinie przedsiębiorczości jest bardzo niekorzystna. Zarówno liczba podmiotów wpisanych i corocznie rejestrowanych w rejestrze REGON przypadająca na 10 tys. mieszkańców oraz liczba osób prowadzących działalność w przeliczeniu na 1 000 osób – przyjmują zdecydowanie niższe wartości niż średnia obliczona dla kraju i województwa małopolskiego. Jak wynika z przeprowadzonych konsultacji społecznych, mieszkańcy również widzą problem w niskim poziomie przedsiębiorczości mieszkańców. Podczas spotkań informacyjno-warsztatowych i wywiadów grupowych temat pobudzenia przedsiębiorczości wśród mieszkańców był dosyć często poruszany, co wskazuje iż rozwój obszaru – zdaniem mieszkańców – jest powiązany z rozwojem przedsiębiorczości. Podczas badania ankietowego wielu mieszkańców wskazało, iż najistotniejszym efektem wdrażania LSR powinny być nowe miejsca pracy, czego pożądanym efektem będzie spadek bezrobocia.

W odpowiedzi na zdiagnozowane słabe strony wskazano cel szczegółowy 1.1, w którym zawarte są przedsięwzięcia służące stworzeniu odpowiednich warunków do rozwoju działalności gospodarczej. Działania edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców przyczynią się do

powstania nowych miejsc pracy, a co za tym idzie – zmniejszenia się poziomu bezrobocia i podniesienia jakości życia mieszkańców. Podjęte działania będą oddziaływać na pobudzenie przedsiębiorczych postaw oraz budowanie współpracy między kluczowymi branżami, będącymi częściami lokalnej gospodarki. Zwiększenie aktywności mieszkańców w kierunku zakładania nowych działalności oraz rozwijania istniejących podmiotów wpłynie pozytywnie na tworzenie nowych miejsc pracy. Przedsięwzięcie *1.1.8 Zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia* jest skierowane do grupy defaworyzowanej, a realizacja tego przedsięwzięcia znacząco wpłynie na zmniejszenie zjawiska depopulacji, które spowodowane jest głównie emigracją zarobkową młodych mieszkańców, których na obszarze objętym LSR jest stosunkowo dużo.

Wypracowana podczas pierwszych etapów prac nad Strategią diagnoza oraz analiza SWOT wskazują, że sytuacja w sferze społecznej nie wygląda korzystnie – wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest niższy niż w Polsce i województwie małopolskim. Wartość tego wskaźnika potwierdzają również odczucia mieszkańców, z których jednoznacznie wynika, iż nie są oni zadowoleni z poziomu zaangażowania lokalnej społeczności w rozwój obszaru. Zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej, słaba współpraca między samorządem, przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi, niezadowolająca oferta spędzania wolnego czasu oraz niedostateczne wykorzystywanie istniejących walorów dziedzictwa kulturowego to najważniejsze problemy wskazane w tej strefie.

W celu niwelowania istniejących problemów w tej sferze – wskazano drugi cel szczegółowy, dotyczący wsparcia aktywności społecznej poprzez tworzenie warunków do aktywności mieszkańców, umacniania lokalnych liderów, integrowania organizacji pozarządowych oraz podnoszenia świadomości społeczeństwa. W celu tym ujęto przedsięwzięcia, które oprócz integracji, aktywizacji mieszkańców i organizacji społecznych, przyczynią się również do edukowania lokalnej społeczności w zakresie innowacji i proekologicznych działań. Poprawa sytuacji w sferze społecznej pozytywnie wpłynie na polepszanie warunków do życia oraz zwiększy zaangażowanie lokalnej społeczności w rozwój obszaru, czego oczekiwali uczestnicy konsultacji społecznych.

W ramach realizacji powyższych celów, zrealizowane zostaną dwa projekty współpracy. Przedsięwzięcie *1.1.1 Turystyczny Beskid Wyspowy i Gorce* to międzyregionalny projekt współpracy, którego celem jest promocja obszaru oraz rozwój produktów turystycznych w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe Beskidu Wyspowego i Gorców. Efektem działań podjętych w ramach projektu będzie zwiększenie atrakcyjności oraz rozpoznawalności obszaru, co spowoduje wygenerowanie większego ruchu turystycznego.

W ramach projektu planuje się powstanie min. infrastruktury turystyczno - rekreacyjnej oraz promocję obszaru LGD poprzez działania promocyjne, informacyjne. Projekt współpracy wpisuje się w cel szczegółowy 1.1. Stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej, poprzez rozwój infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej oraz działania promocyjne. Tworzenie zaplecza turystyczno – rekreacyjnego na obszarze LGD będzie sprzyjało rozwojowi ruchu turystycznego, a co w dalszej perspektywie przyczyni się do tworzenia kolejnych atrakcji turystycznych, miejsc rekreacyjnych czy też obiektów turystycznych przez mieszkańców obszaru LGD. Każde miejsce w którym przebywa turysta jest elementem sprzyjającym rozwojowi działalności gospodarczej (czy to rozwoju już istniejących firm czy też otwierania nowych), sprzyjać temu będą także prowadzone działania promocyjne.

Przedsięwzięcie *1.2.2 Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoja Gorców i Pienin* to międzynarodowy projekt współpracy realizowany wspólnie z partnerami z Polski oraz Francji, którego celem jest zgodnie wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gorców i Pienin do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki i idącej za tym aktywności społeczeństwa. Projekt ukierunkowany będzie na wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz wymianę doświadczeń z partnerem zagranicznym. Wykorzystane zostaną lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne i produkty lokalne.

Realizacja wyznaczonych celów oraz przedsięwzięć wskazanych w LSR pozwoli osiągnąć wyznaczone wartości wskaźników oddziaływania, produktu i rezultatu, co będzie niwelować wskazane podczas pierwszych etapów prac nad Strategią słabe strony oraz wzmacniać istniejący potencjał obszaru. W ramach przedstawionych przedsięwzięć możliwe do realizacji będą operacje przedstawione w tabeli 8, które zostały wypracowane na podstawie konsultacji społecznych.

Pomiar wskaźników będzie odbywał się za pomocą dostępnych danych statystycznych GUS, sprawozdań beneficjentów i danych LGD.

Stan początkowy wartości wskaźników produktu i rezultatu we wszystkich przypadkach wynosi 0, ze względu na fakt, iż są one bezpośrednio powiązane z realizowanymi w ramach LSR przedsięwzięciami. W przypadku wskaźników oddziaływania posłużono się dostępnymi danymi statystycznymi (Bank Danych Lokalnych – strona internetowa stat.gov.pl).

Stan docelowy oszacowany został na podstawie analizy zapotrzebowania na dane działania, której dokonano na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej (danych statystycznych oraz konsultacji społecznych) oraz w oparciu o raport ewaluacyjny z wdrażania LSR w ramach PROW 2007–2013.

Częstotliwość pomiaru wartości osiąganych wskaźników wynosiła będzie w zależności od realizowanego działania:

- jednokrotnie po zrealizowaniu zadania (przedsięwzięcia),
- co najmniej dwukrotnie od momentu wyboru operacji (przedsięwzięcia),
- raz na kwartał (przedsięwzięcia oraz działania realizowane w ramach kosztów bieżących).

Beneficjenci działań zostaną zobowiązani do prowadzenia rejestrów, którymi będą listy obecności lub ankiety monitorujące. Zestawienie celu ogólnego, celów szczegółowych i dopasowanych do nich przedsięwzięć oraz przypisanych wskaźników wraz ze sposobem ich pomiaru i uzasadnieniem wyboru przedstawia tabela 9. Plan działania stanowiący załącznik nr 3 do LSR określa ramy czasowe osiągania poszczególnych wskaźników, stany przejściowe oraz docelowe.

Powiązanie celów ze zdiagnozowanymi problemami i wyzwaniem społecznymi, które zostały wskazane na podstawie wypracowanej analizy SWOT przy udziale lokalnej społeczności oraz produkty będące wynikiem planowanych w LSR przedsięwzięć przedstawia tabela 10 – tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników.

W tabeli 11 ujęto przedsięwzięcia realizowane w ramach kosztów bieżących. Określono również dla nich wskaźniki oraz ramy czasowe ich osiągania i środki przeznaczone na realizację.

Tabela 7 Cele i wskaźniki LSR

1.0	CEL OGÓLNY 1	Piękna i przedsiębiorcza Ziemia Gorczańska			
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej			
1.2		Wsparcie aktywności społecznej			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2024 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W1.0	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności	szt.	756	800	Dane statystyczne GUS
	Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	%	10,8	10	Dane statystyczne GUS
	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	szt.	21	25	Dane statystyczne GUS
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2024 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W1.1	Liczba uczestników wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	szt.	0	60	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba uczestników wydarzeń/zadań związanych z marketingiem marki obszaru	szt.	0	1 600	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba uczestników wydarzeń/zadań związanych z turystyczną marką obszaru LGD	szt.	0	200	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	szt.	0	46	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	szt.	0	100	Dane LGD
	Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowo powstałej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	szt.	0	2 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych (przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści)	szt.	0	1	Dane LGD
	Liczba osób zadowolonych ze spotkań prowadzonych przez LGD	szt.	0	80	Dane LGD

W1.2	Liczba uczestników wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych			szt.	0	2525	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD			
	Liczba uczestników/odbiorców wydarzeń/zadań związanych z miejscami ważnymi dla mieszkańców			szt.	0	150	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD			
	Liczba odbiorców działań/zadań związanych z ochroną, udostępnianiem i promocją dziedzictwa kulturowego obszaru LGD			szt.	0	1 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD			
	Liczba uczestników wydarzeń/zadań z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu			szt.	0	2 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD			
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych (przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści)			szt.	0	1	Dane LGD			
Przedsięwzięcia				Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
						nazwa	jednostka miary	wartość		źródło danych/sposób pomiaru
								początkowa 2015 rok	końcowa 2024 rok	
1.1.1	Turystyczny Beskid Wyspowy i Gorce	Mieszkańcy	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	0	1	Dane LGD		
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	0	2	Dane LGD		
				Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy	szt.	0	3	Dane LGD		
1.1.2	Działania edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości	Mieszkańcy	Aktywizacja	Liczba spotkań informacyjno-	szt.	0	10	Dane LGD		

	mieszkańców			-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami				
1.1.3	Marketing marki obszaru LGD	Mieszkańcy, turyści	Projekt grantowy/Konk urs	Liczba wydarzeń/zadań związanych z marketingiem marki obszaru	szt.	0	6	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.4	Opracowanie i wdrożenie koncepcji turystycznej marki obszaru LGD	Mieszkańcy, turyści	Operacja własna	Liczba wydarzeń/zadań związanych z turystyczną marką obszaru LGD	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.5	Powstanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia	Mieszkańcy, turyści	Projekt grantowy/Konk urs	Liczba nowych obiektów/zadań infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	szt.	0	9	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.6	Rozwój działalności gospodarczych	Przedsiębiorcy, mieszkańcy	Konkurs – rozwój działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na rozwój istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	19	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba operacji ukierunkowanyc h na innowacje w zakresie wprowadzenia nowych rozwiązań produktowych i/lub marketingowych	szt.	0	4	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.7	Zakładanie działalności gospodarczych	Mieszkańcy	Konkurs – podejmowanie działalności	Liczba operacji polegających na utworzeniu	szt.	0	27	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

			gospodarczej	nowego przedsiębiorstwa				
1.1.8	Zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia	Mieszkańcy	Konkurs – podejmowanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.9	Powstanie nowej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	Mieszkańcy, turyści	Konkurs – inne	Liczba obiektów/zadań infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	szt.	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba operacji/zadań w których zastosowano rozwiązania sprzyjające środowisku oraz przeciwdziałające zmianom klimatu	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.1	Integracja i motywacja organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych do angażowania w rozwój regionu	Działacze społeczni, mieszkańcy	Aktywizacja	Liczba wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	szt.	0	10	Dane LGD
1.2.2	Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoją Gorców i Pienin	Mieszkańcy	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	0	1	Dane LGD
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	0	3	Dane LGD
				Liczba zrealizowanych	szt.	0	3	Dane LGD

				zadań w ramach projektu współpracy				
1.2.3	Aktywizacja i integracja mieszkańców	Mieszkańcy	Projekt grantowy/Konkurs	Liczba wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	szt.	0	6	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.4	Edukacja w zakresie innowacji i integracja branży turystycznej obszaru LGD	Mieszkańcy	Operacja własna	Liczba wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.5	Mieszkańcy poznają i dbają o obszar LGD – działania na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu	Mieszkańcy	Projekt grantowy/Konkurs	Liczba wydarzeń/zadań w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu	szt.	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.6	Oznakowanie i promocja miejsc ważnych dla mieszkańców obszaru LGD	Mieszkańcy	Konkurs	Liczba wydarzeń/zadań związanych z miejscami ważnymi dla mieszkańców	szt.	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.7	Ochrona, udostępnianie i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	Mieszkańcy	Projekt grantowy/Konkurs	Liczba zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	szt.	0	16	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8 Przedsięwzięcia oraz typy operacji możliwe do realizacji w ramach LSR

Przedsięwzięcie		Zakres tematyczny ⁸			Sposób realizacji	Środki przeznaczone na realizację
Nr	Nazwa	Opis	Beneficjenci działań/ grantobiorcy	Wartość min. i maks. dofinansowania oraz jego poziom %		
1.1.1	Turystyczny Beskid Wyspowsy i Gorce	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Konferencje, szkolenia, warsztaty, spotkania, festyn, akcja społeczna itp.; • Utworzenie innowacyjnego portalu informacyjnego dla turystów; • Zakup rzeczy i środków trwałych • i inne • wydarzenia turystyczne/rekreacyjne/sportowe/aktywizacyjne/integracyjne np. rajdy, złoty itp. • stworzenie narzędzi do promocji obszaru LGD za pomocą wykorzystania Internetu np. mapa, portal, przewodnik itp. • powstanie ogólnodostępnej, niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej/turystycznej np. wiaty, altany, stacje naprawy rowerów itp.	LGD	100%	Projekt współpracy	94000,00 EUR
1.1.2	Działania edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Konferencje, szkolenia, warsztaty, spotkania, festyn, akcja społeczna itp.;	LGD	–	Aktywizacja	5000 EUR

⁸ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

		• Wyjazd studyjny; • Doradztwo indywidualne; • Wzmocnienie kapitału społecznego • Zakup rzeczy i środków trwałych • i inne				
1.1.3	Marketing marki obszaru LGD	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Konferencje, szkolenia, warsztaty, festyny, akcje społeczne itp.; • Zakup rzeczy i środków trwałych • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych; • Zachowanie dziedzictwa lokalnego i inne	LGD/osoby fizyczne, osoby prawne - z wyłączeniem osób fizycznych/podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	Projekt grantowy: od 25 000 do 45 000 do 90% Konkurs: do 63,63 % dla JSFP⁹ do 95% dla pozostałych podmiotów Dodatkowe warunki wsparcia: Kwota wsparcia (w zł): - do 25 000 operacja realizuje co najmniej 1 zadanie - od 25 001 do 50 000 operacja realizuje co najmniej 2 zadania - od 50 001 do 75 000 operacja realizuje co najmniej 3 zadania - od 75 001 do	Projekt grantowy ¹⁰ /Konkurs	35 167,74 EUR

⁹Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

¹⁰ Wartość każdego zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego, jakie ma być zrealizowane przez grantobiorcę, o którym mowa w art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, nie będzie wyższa niż 50 tys. złotych oraz niższa niż 5 tys. złotych.

				100 000 operacja realizuje co najmniej 4 zadania - od 100 001 do 125 000 operacja realizuje co najmniej 5 zadań - od 125 001 do 150 000 operacja realizuje co najmniej 6 zadań - od 150 001 do 175 000 operacja realizuje co najmniej 7 zadań - od 175 001 do 200 000 operacja realizuje co najmniej 8 zadań		
1.1.4	Opracowanie i wdrożenie koncepcji turystycznej marki obszaru LGD	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Konferencje, szkolenia, warsztaty, festyny, akcje społeczne itp.; • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych; • Zachowanie dziedzictwa lokalnego • Zakup rzeczy i środków trwałych • i inne	LGD	Od 40 000 do 50 000 do 98 % Dodatkowe warunki wsparcia: operacja realizuje co najmniej 5 zadań	Operacja własna	10 986,83 EUR
1.1.5	Powstanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Budowa, przebudowa, modernizacja niekomercyjnej, ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej; • Wzmocnienie kapitału społecznego • Zakup rzeczy i środków trwałych • i inne	LGD/osoby fizyczne, osoby prawne - z wyłączeniem osób fizycznych/podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	Projekt grantowy: od 10 000 do 45 000 do 90% Konkurs: do 63,63 % dla JSFP ¹¹ do 98% dla pozostałych	Projekt grantowy/Konkurs	66412,28 EUR

¹¹Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

				podmiotów Dodatkowe warunki wsparcia: Kwota wsparcia (w zł): - do 30 000 operacja realizuje co najmniej 1 zadanie - od 30 001 do 60 000 operacja realizuje co najmniej 2 zadania - od 60 001 do 90 000 operacja realizuje co najmniej 3 zadania - od 90 001 do 120 000 operacja realizuje co najmniej 4 zadania - od 120 001 do 150 000 operacja realizuje co najmniej 5 zadań - od 150 001 do 180 000 operacja realizuje co najmniej 6 zadań - od 180 001 do 210 000 operacja realizuje co najmniej 7 zadań - od 210 001 do 240 000 operacja realizuje co najmniej 8 zadań - od 240 001 do 270 000 operacja realizuje co najmniej 9 zadań - od 270 001 do 300 000 operacja realizuje co najmniej 10 zadań		
1.1.6	Rozwój działalności gospodarczych	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: Rozwój przedsiębiorczości poprzez	Osoby fizyczne,	Od 25 001 do 300 000	Konkurs – rozwój	617 561,19 EUR

		rozwijanie działalności gospodarczej; • Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwijanie działalności gospodarczej i podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje; • Zakup rzeczy i środków trwałych	osoby prawne – prowadzące działalność gospodarczą	do 70%	działalności gospodarczej	
1.1.7	Zakładanie działalności gospodarczych	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej; • Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej i podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje; • Zakup rzeczy i środków trwałych	Osoby fizyczne	80 000 (premia 100%) Od 2019 premia wynosi 85 000 (premia 100%) Od 2023 premia wynosi 100 000 (premia 100%)	Konkurs – podejmowanie działalności gospodarczej	555 496,61 EUR
1.1.8	Zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej; • Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej i podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje; • Zakup rzeczy i środków trwałych	Osoby fizyczne	80 000 (premia 100%)	Konkurs – podejmowanie działalności gospodarczej	57 152,36 EUR
1.1.9	Powstanie nowej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Budowa niekomercyjnej, ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej; • Wzmocnienie kapitału społecznego; • Zakup rzeczy i środków trwałych	Osoby fizyczne, osoby prawne, JSFP	Do 200 000 JSFP do 63,63%, prowadzący działalność gospodarczą do 70%, inni do 100%	Konkurs – inne	136 211,12 EUR
1.2.1	Integracja i motywacja organizacji	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Konferencje, szkolenia, warsztaty,	LGD	Do 100 %	Aktywizacja	7500,00 EUR

	pozarządowych oraz grup nieformalnych do angażowania w rozwój regionu	festyny, akcje społeczne itp.; • Wzmocnienie kapitału społecznego; • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych • Zakup rzeczy i środków trwałych • i inne				
1.2.2	Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoja Gorców i Pienin	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Konferencja, szkolenie, warsztat, spotkanie, festyn, akcja społeczna itp.; • Wyjazdy studyjne; • Materiały promocyjne; • Wzmocnienie kapitału społecznego; • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych ; • Zachowanie dziedzictwa lokalnego • Zakup rzeczy i środków trwałych • i inne	LGD	Do 100%	Projekt współpracy	37500,00 EUR
1.2.3	Aktywizacja i integracja mieszkańców	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Konferencje, szkolenia, warsztaty, festyny, akcje społeczne itp.; • Wzmocnienie kapitału społecznego; • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych; • Zachowanie dziedzictwa lokalnego; • Zakup rzeczy i środków trwałych-w tym min. zakup wyposażenia	LGD/osoby fizyczne, osoby prawne - z wyłączeniem osób fizycznych/podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	Projekt grantowy: od 5 000 do 30 000 do 100% Konkurs: do 63,63 % dla JSFP ¹² do 98% dla pozostałych podmiotów	Projekt grantowy/Konkurs	22 280,36 EUR
1.2.4	Edukacja w zakresie	Przykładowe rodzaje projektów/zadań:	LGD	Od 40 000	Operacja	11 700,42

¹²Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

	innowacji i integracja branży turystycznej obszaru LGD	• Konferencje, szkolenia, warsztaty, festyny, akcje społeczne itp.; • Wzmocnienie kapitału społecznego; • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych • Zakup rzeczy i środków trwałych • i inne		do 50 000 do 98 % Dodatkowe warunki wsparcia: operacja realizuje co najmniej 5 zadań	własna	EUR
1.2.5	Mieszkańcy poznają i dbają o obszar LGD – działania na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Konferencje, szkolenia, warsztaty, festyny, akcje społeczne itp.; • Wzmocnienie kapitału społecznego; • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych; • Zachowanie dziedzictwa lokalnego; • Zakup rzeczy i środków trwałych • i inne	LGD/osoby fizyczne, osoby prawne - z wyłączeniem osób fizycznych/podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	Projekt grantowy: Od 5 000 do 15 000 do 100% Konkurs: do 63,63 % dla JSFP¹³ do 100% dla pozostałych podmiotów Dodatkowe warunki wsparcia: Kwota wsparcia (w zł): - do 60 000 operacja realizuje co najmniej 5 zadań - od 60 001 do 120 000 operacja realizuje co najmniej 10 zadań	Projekt grantowy/Konkurs	26 100,71 EUR

¹³ Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

1.2.6	Oznakowanie i promocja miejsc ważnych dla mieszkańców obszaru LGD	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Zakup materiałów, usług; • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych • Wydarzenia/zadania promocyjne, rekreacyjne • stworzenie narzędzi do promocji obszaru LGD • Zakup rzeczy i środków trwałych	LGD/osoby fizyczne, osoby prawne - z wyłączeniem osób fizycznych/podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	Konkurs: do 63,63 % dla JSFP¹⁴ do 98% dla pozostałych podmiotów Dodatkowe warunki wsparcia: operacja realizuje co najmniej 3 zadania	Konkurs	11 299,60 EUR
1.2.7	Ochrona, udostępnianie i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	Przykładowe rodzaje projektów/zadań: • Konferencje, szkolenia, warsztaty, festyny, akcje społeczne itp.; • Wzmocnienie kapitału społecznego; • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych; • Zachowanie dziedzictwa lokalnego; • Zakup rzeczy i środków trwałych • i inne	LGD/osoby fizyczne, osoby prawne - z wyłączeniem osób fizycznych/podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	Projekt grantowy: od 10 000 do 40 000 do 90 % Konkurs: do 63,63 % dla JSFP¹⁵ do 95% dla pozostałych podmiotów	Projekt grantowy/Konkurs	100 630,78 EUR

Źródło: Opracowanie własne

¹⁴Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

¹⁵Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

Tabela 9 Opis wskaźników przypisanych do celu ogólnego, celów szczegółowych oraz przedsięwzięć

Nr	Rodzaj wskaźnika	Nazwa	Wzór/sposób obliczania	Uzasadnienie wyboru w odniesieniu do celów i przedsięwzięć
1	Oddziaływania	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON podzielona przez liczbę mieszkańców obszaru, pomnożona przez 10 000	Osiągnięcie wskaźników przyczyni się do wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców oraz spadku bezrobocia
		Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne podzielona na liczbę osób w wieku produkcyjnym, pomnożona przez 100 (wskaźnik podawany w %)	
		Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych wpisanych do rejestru REGON podzielona przez liczbę mieszkańców obszaru, pomnożona przez 10 000	Osiągnięcie wskaźników odzwierciedli się we wzroście zaangażowania społecznego mieszkańców
1.1	Rezultatu	Liczba uczestników wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	Suma liczby uczestników wydarzeń/zadań przeprowadzanych przez grupy mieszkańców. Monitoring wskaźnika na podstawie sprawozdania beneficjentów oraz danych LGD	Osiągnięcie wskaźników spowoduje wzrost liczby miejsc pracy oraz świadomości mieszkańców co do możliwości rozwoju gospodarczego obszaru LGD, a także nawiązanie współpracy pomiędzy branżami gospodarki. Przyczyni się również do wzrostu rozpoznawalności obszaru dzięki poszerzeniu oferty obiektów infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej
		Liczba uczestników wydarzeń/zadań związanych z marketingiem marki obszaru	Suma liczby wydarzeń/zadań związanych z marketingiem marki obszaru. Monitoring na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	
		Liczba uczestników wydarzeń/zadań związanych z turystyczną marką obszaru LGD	Suma liczby wydarzeń/zadań związanych z turystyczną marką obszaru LGD. Monitoring na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	
		Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Suma osób zatrudnionych. Monitorowanie wskaźnika na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	
		Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	Suma uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych określana na podstawie prowadzonych list obecności	
		Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowo powstałej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	Suma osób, które skorzystały z nowo powstałej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej. Monitoring wskaźnika na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	
		Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych (przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści)	Suma projektów skierowanych do następujących grup docelowych (przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści) realizowanych w ramach projektów współpracy	Projekty współpracy przyczynią się do wzrostu atrakcyjności i rozpoznawalności obszaru

		młodzież, turyści)		
		Liczba osób zadowolonych ze spotkań prowadzonych przez LGD	Suma osób zadowolonych ze spotkań prowadzonych przez LGD	Osiągnięcie wskaźników odzwierciedli się we wzroście zaangażowania mieszkańców w rozwój przedsiębiorczości oraz podniesienia wiedzy
1.1.1	Produktu	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Suma zrealizowanych projektów współpracy	Projekty współpracy przyczynią się do wzrostu atrakcyjności i rozpoznawalności obszaru
		Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Suma LGD uczestniczących w projektach współpracy	
		Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy	Suma zadań zrealizowanych w projektach współpracy	
1.1.2		Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Suma spotkań informacyjno-konsultacyjnych obliczona na podstawie rejestrów prowadzonych przez LGD	Działania edukacyjne przyczynią się do wzrostu poziomu przedsiębiorczości na obszarze LGD
1.1.3		Liczba wydarzeń/zadań związanych z marketingiem marki obszaru	Suma wydarzeń/zadań w ramach których przeprowadzono działania marketingowe na obszarze LGD	Działania marketingowe przyczynią się do wzrostu rozpoznawalności obszaru
1.1.4		Liczba wydarzeń/zadań związanych z turystyczna marką obszaru LGD	Suma wydarzeń/zadań służących wypracowaniu i wdrożeniu koncepcji turystycznej marki obszaru LGD, obliczona na podstawie sprawozdań Beneficjentów i danych LGD	Wdrożenie koncepcji turystycznej marki obszaru przyczyni się do zwiększenia rozpoznawalności obszaru oraz przyciągnie większą liczbę turystów
1.1.5		Liczba nowych obiektów/zadań infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	Suma obiektów /zadań służących propagowaniu zdrowego stylu życia, które otrzymały wsparcie finansowe, obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów	Inwestycje w infrastrukturę służącą propagowaniu zdrowego stylu życia przyczyniają się do podniesienia atrakcyjności obszaru
1.1.6		Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Suma podmiotów gospodarczych, które otrzymały wsparcie na rozwój działalności obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	Wsparcie istniejących podmiotów gospodarczych przyczyni się do tworzenia nowych miejsc prac
		Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje w zakresie wprowadzenia nowych rozwiązań produktowych i/lub marketingowych	Suma operacji ukierunkowanych na innowacje w zakresie wprowadzenia nowych rozwiązań produktowych i/lub marketingowych	Rozwiązanie innowacyjne stosowane w rozwoju przedsiębiorstw sprzyjać będą rozwojowi przedsiębiorczości

1.1.7		Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Suma podjętych w ramach realizacji LSR działalności gospodarczych, obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	Liczba utworzonych działalności gospodarczych wpłynie na wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców
1.1.8		Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Suma podjętych w ramach realizacji LSR działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia, obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	Liczba utworzonych działalności gospodarczych wpłynie na wzrost przedsiębiorczości, szczególnie wśród mieszkańców do 30. roku życia
1.1.9		Liczba obiektów /zadań infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	Suma obiektów/zadań , które otrzymały wsparcie finansowe, obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów	Inwestycje w infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną przyczyniają się do podniesienia atrakcyjności obszaru oraz przyciągają turystów
		Liczba operacji/zadań w których zastosowano rozwiązania sprzyjające środowisku oraz przeciwdziałające zmianom klimatu	Suma operacji/zadań w których zastosowano rozwiązania sprzyjające środowisku oraz przeciwdziałające zmianom klimatu	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska oraz przeciwdziałających zmianom klimatu sprzyjać będzie podnoszeniu jakości oraz dbałości o środowisko naturalne
1.2	Rezultatu	Liczba uczestników wydarzeń//zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	Suma liczby uczestników wydarzeń/zadań przeprowadzanych przez grupy mieszkańców. Monitoring wskaźnika na podstawie sprawozdania beneficjentów	Osiągnięcie założonych wartości wskaźników przyczyni się do wzrostu aktywności, zwiększenia poziomu współpracy wśród społeczności lokalnej, do wzmocnienia potencjału organizacji pozarządowych oraz podniesienia proekologicznej świadomości społeczeństwa
		Liczba uczestników/odbiorców wydarzeń/zadań związanych z miejscami ważnymi dla mieszkańców	Suma liczby uczestników/odbiorców wydarzeń/zadań związanych z miejscami ważnymi dla mieszkańców. Monitoring prowadzony na podstawie sprawozdań beneficjentów i danych LGD.	
		Liczba odbiorców działań/zadań związanych z ochroną, udostępnianiem i promocją dziedzictwa kulturowego obszaru	Suma odbiorców działań związanych z wykorzystaniem istniejących walorów dziedzictwa kulturowego obszaru, obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	
		Liczba uczestników wydarzeń//zadań z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu	Suma uczestników wydarzeń//zadań z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu, obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	

		Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych (przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści)	Suma projektów skierowanych do następujących grup docelowych (przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści) realizowanych w ramach projektów współpracy	Projekty współpracy przyczynią się do wzrostu atrakcyjności i rozpoznawalności obszaru
1.2.1	Produktu	Liczba wydarzeń /zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	Suma wydarzeń/zadań służących integracji i zaangażowaniu lokalnej społeczności w rozwój regionu, obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	Osiągnięcie wskaźnika przyczyni się do zwiększenia zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój regionu
1.2.2		Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Suma zrealizowanych projektów współpracy, obliczona na podstawie danych LGD	Podejmowanie współpracy z innymi LGD i tworzenie wspólnych projektów wpływa na rozwój większych obszarów.
		Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Suma LGD uczestniczących w projektach współpracy	
		Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy	Suma zadań zrealizowanych w projektach współpracy	
1.2.3		Liczba wydarzeń /zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	Suma wydarzeń/zadań zorganizowanych w ramach wdrażania LSR, obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	Organizacja wydarzeń w ramach wdrażania LSR odzwierciedli się w podnoszeniu kompetencji i aktywności mieszkańców, działaniach promocyjnych wpływających na rozpoznawalność i atrakcyjność obszaru oraz proekologicznej świadomości społeczeństwa
1.2.4		Liczba wydarzeń / zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	Suma wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	
1.2.5		Liczba wydarzeń / zadań w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu	Suma wydarzeń/zadań w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu, obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	
1.2.6		Liczba wydarzeń / zadań związanych z miejscami ważnymi dla mieszkańców	Suma wydarzeń/zadań związanych z miejscami ważnymi dla mieszkańców, obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz danych LGD	
1.2.7		Liczba zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	Suma podmiotów, które otrzymały wsparcie obliczona na podstawie sprawozdań beneficjentów i danych LGD	

Tabela 10 Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Niewystarczająca promocja obszaru i rozpoznawalność pod względem turystycznym	Piękna i przedsiębiorcza Ziemia Gorczańska	1.1 Stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej	1.1.1 Turystyczny Beskid Wyspowy i Gorce	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych (przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści)	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys.	Zmniejszenie się bądź wzrost liczby osób podróżujących po Polsce; Rozwój turystyki – wzrost liczby turystów
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy			
				Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy			
Niska przedsiębiorczość mieszkańców			1.1.2 Działania edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych	Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	Zmiany prawne ułatwiające zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej; Niestabilna sytuacja na rynku pracy
					Liczba osób zadowolonych ze spotkań prowadzonych przez LGD		
Niewystarczająca promocja obszaru i rozpoznawalność pod względem turystycznym			1.1.3 Marketing marki obszaru LGD	Liczba wydarzeń/zadań związanych z marketingiem marki obszaru	Liczba uczestników wydarzeń/zadań związanych z marketingiem marki obszaru		Zmniejszenie się bądź wzrost liczby osób podróżujących po Polsce; Depopulacja

			1.1.4 Opracowanie i wdrożenie koncepcji turystycznej marki obszaru LGD	Liczba wydarzeń / zadań związanych z turystyczną marką obszaru LGD	Liczba uczestników wydarzeń/zadań związanych z turystyczną marką obszaru LGD		mieszkańców
Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczno-wypoczynkowa			1.1.5 Powstanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia	Liczba nowych obiektów/zadań infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowo powstałej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej		Moda na aktywny i zdrowy styl życia
Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców; Liczba podmiotów wpisanych i corocznie rejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności niższa niż w Polsce i województwie małopolskim; Wskaźnik bezrobocia (liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym) wyższy niż średnia dla Polski i województwa małopolskiego			1.1.6 Rozwój działalności gospodarczych	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem);		Dostępność zewnętrznych źródeł finansowych; Zmiany prawne ułatwiające zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej; Biurokratyzacja – skomplikowane przepisy prawa, brak współpracy między instytucjami zarządzającymi; Niestabilna sytuacja na rynku pracy
				Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje w zakresie wprowadzenia nowych rozwiązań produktowych i/lub marketingowych			
			1.1.7 Zakładanie działalności gospodarczych	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa			

			1.1.8 Zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa			
Niewystarczająca infrastruktura turystyczno-wypoczynkowa			1.1.9 Powstanie nowej infrastruktury turystycznej/lub rekreacyjnej	Liczba obiektów/zadań infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowo powstałej infrastruktury;		Niespójne i niestabilne przepisy prawne w zakresie prawa budowlanego i ochrony środowiska
				Liczba operacji /zadań w których zastosowano rozwiązania sprzyjające środowisku oraz przeciwdziałające zmianom klimatu			
Niska aktywność społeczeństwa w podejmowaniu inicjatyw oddolnych; Niewystarczająca współpraca pomiędzy samorządem, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi a mieszkańcami		1.2 Wsparcie aktywności społecznej	1.2.1 Integracja i motywacja organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych do angażowania w rozwój regionu	Liczba wydarzeń / zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	Liczba uczestników wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	Zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej; Zniechęcenie mieszkańców, bierność społeczna; Wzrost współpracy międzysektorowej
Niedostateczne wykorzystanie istniejących walorów dziedzictwa kulturowego			1.2.2 Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoją Gorców i Pienin	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych		Zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej;

				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	(przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści)		
				Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy			
Mała aktywność społeczeństwa w podejmowaniu inicjatyw oddolnych; Niewystarczająca współpraca pomiędzy samorządem, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi a mieszkańcami			1.2.3 Aktywizacja i integracja mieszkańców	Liczba wydarzeń /zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	Liczba uczestników wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych		Zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej; Zniechęcenie mieszkańców, bierność społeczna
Brak oferty okołoturystycznej; Niewystarczająca współpraca pomiędzy samorządem, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi a mieszkańcami			1.2.4 Edukacja w zakresie innowacji i integracja branży turystycznej obszaru LGD	Liczba wydarzeń /zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	Liczba uczestników wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych		Zmniejszenie się bądź wzrost liczby osób podróżujących po Polsce; Rozwój turystyki – wzrost liczby turystów; Zniechęcenie mieszkańców, bierność społeczna

Niedostateczna wiedza na temat istoty działań proekologicznych			1.2.5 Mieszkańcy poznają i dbają o obszar LGD – działania na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu	Liczba wydarzeń / zadań z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu.	Liczba uczestników wydarzeń/zadań z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu		Zanieczyszczenie środowiska naturalnego; Zniechęcenie mieszkańców, bierność społeczna; Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii
Niewystarczająca promocja obszaru			1.2.6 Oznakowanie i promocja miejsc ważnych dla mieszkańców obszaru LGD	Liczba wydarzeń / zadań związanych z miejscami ważnymi dla mieszkańców	Liczba uczestników/odbiorców wydarzeń/zadań związanych z miejscami ważnymi dla mieszkańców		Depopulacja mieszkańców;
Niedostateczne wykorzystanie istniejących walorów dziedzictwa kulturowego			1.2.7 Ochrona, udostępnianie i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	Liczba zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	Liczba odbiorców działań/zadań związanych z ochroną, udostępnianiem i promocją dziedzictwa kulturowego obszaru LGD		Zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11 Realizacja wskaźników produktu i rezultatu w ramach kosztów bieżących LGD

KOSZTY BIEŻĄCE				
CEL		Wdrożenie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność		
WSKAŹNIKI REZULTATU				
Nr	Nazwa	Jednostka miary	Wskaźnik	Sposób pomiaru
1.	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	szt.	324	Mierzony na podstawie rejestru udzielonego doradztwa prowadzonego przez LGD
2.	Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach	szt.	180	Mierzony na podstawie list obecności z poszczególnych szkoleń
3.	Liczba osób, którym udzielono informacji	szt.	600	Mierzony na podstawie danych LGD
WSKAŹNIKI PRODUKTU				
Nr	Przedsięwzięcie	Nazwa	Jednostka miary	Wskaźnik
1.	Szkolenia dla pracowników biura LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	szt.	24
2.	Szkolenia dla organów LGD (Rady i Zarządu)	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	szt.	80
3.	Doradztwo w biurze LGD	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	80
4.	Funkcjonowanie biura	Liczba miesięcy funkcjonowania biura	szt.	96
RAZEM koszty bieżące			324 695,00 EUR	

Źródło: Opracowanie własne

Przeliczenie budżetu LSR z PLN na EUR dokonano po kursie stałym 4,00 PLN/ EUR

VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustalenia kryteriów wyboru

Ustalenie zakresów wyboru oraz typów operacji, które będą szczególnie wspierane podczas przyznawanego wsparcia było głównym celem tworzenia kryteriów przy udziale społeczności lokalnej. Kryteria ustalono przede wszystkim w takim stopniu, aby wsparcie otrzymały operacje, które zniwelują problemy wynikające z diagnozy obszaru, a efekty wdrażania LSR spełniałyby oczekiwania mieszkańców, poznane podczas prowadzonych konsultacji społecznych na obszarze. Na etapie opracowywania kryteriów zastosowano cztery różnorodne metody partycypacji, aby poznać oczekiwania jak najszerzej liczby osób.

Wybór i ocena operacji dokonywana będzie zgodnie z zasadami, które zawiera *Procedura wyboru i oceny operacji w ramach LSR oraz Procedura wyboru i oceny grantobiorców*, stanowiące odpowiednio załącznik nr 9 i 10 do wniosku o wybór LSR. Opracowane zostały na podstawie analizy informacji zebranych od lokalnej społeczności podczas konsultacji społecznych, w związku z czym ich celem jest wybór takich operacji realizowanych w ramach wdrażania LSR, które niwelować będą zdiagnozowane problemy. Załączniki te zawierają uregulowania dotyczące zasad wyboru operacji z uwzględnieniem zachowania niezbędnych parytetów do niedyskryminującej oraz obiektywnej oceny oraz sposób, w jaki zostaną udostępnione do wiadomości publicznej procedury oraz protokoły z posiedzeń Rady. Niezbędne jest wyłączenie z oceny wniosków osób mogących wpływać na jakość oceny poprzez powiązania rodzinne czy sektorowe, które dokonywane będzie poprzez wypełnienie deklaracji bezstronności oraz rejestru interesów każdorazowo przed oceną wniosków. Deklaracja oraz rejestr zagwarantują obiektywność oceny i wyboru operacji poprzez wykluczenie osób stronnictw – stanowią one załączniki do procedur wyboru operacji i grantobiorców.

Ocena operacji dokonywana będzie oraz dokumentowana na dwóch etapach. Etap pierwszy pozwoli określić czy operacja wpisuje się w cele LSR a także czy spełnia kryterium dostępu, a więc główne założenia konkursu oraz czy przyczyni się do realizacji założonych wskaźników oddziaływania, rezultatu oraz produktu. Ocena ta będzie dokonywana na Karcie 1, stanowiącej załącznik do Procedur – pozytywny wynik będzie klasyfikował operację do etapu II związanego z oceną punktową. Podczas drugiego etapu będą przyznawane punkty za spełnienie kryteriów wyboru określonych w LSR za pomocą Karty 2 stanowiącej załącznik do Procedur.

Poziom maksymalnego dofinansowania został określony z uwzględnieniem wyników diagnozy i analizy SWOT wypracowanej podczas konsultacji społecznych. Przede wszystkim posłużono się złożonymi podczas tworzenia LSR fiskalami projektowymi oraz rozmowami z ich autorami. Analiza złożonych fiszek pozwoliła oszacować zapotrzebowanie na dane przedsięwzięcia oraz określić poziomy dofinansowania. Wyznaczone kryteria są ściśle powiązane z celami i grupami docelowymi oraz grupą defaworyzowaną (zawartymi w matrycy celów, rozdział V, tabela 8), w zależności od rodzaju beneficjenta.

Poziom maksymalnego dofinansowania przyjęto w zależności od typu i rodzaju przedsięwzięcia. Obniżanie maksymalnego wsparcia określonego w *Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 z późniejszymi zmianami* dla poszczególnych operacji służy zwiększeniu zaangażowania beneficjentów do minimalnego wkładu własnego, co może przełożyć się na trwałość operacji.

Dofinansowanie na poziomie 100% zostało ustanowione w przypadku dwóch projektów współpracy, które LGD zamierza zrealizować podczas wdrażania LSR. Obniżone zostały poziomy dofinansowania dla operacji własnych do 98%, których beneficjentem może być LGD. LSR zakłada przeprowadzenie dwóch operacji własnych. Realizacja operacji własnych musi dotyczyć całego obszaru.

W ramach działań związanych z rozwojem przedsiębiorczości i tworzeniem miejsc pracy, przedsięwzięcia podzielono na podejmowanie działalności gospodarczych oraz rozwijanie już istniejących przedsiębiorstw. W ramach kryterium wyboru operacji wskazano dodatkowe premiowanie punktowe operacji polegających na utworzeniu więcej niż jednego miejsca pracy. Ponadto przewidziano również premiowanie działalności związanych ze zdiagnozowanymi branżami kluczowymi dla rozwoju obszaru.

W ramach zakładania działalności gospodarczych, pomoc będzie wypłacana zgodnie z ww. rozporządzeniem w formie premii 100%, a jej wartość została obniżona do 80 tys. zł. Zmniejszenie kwoty wsparcia na zakładanie działalności spowodowana jest z jednej strony chęcią wsparcia jak największej liczby osób, a z drugiej strony – ten sam podmiot po upływie dwóch lat może starać się o kolejne środki na rozwój istniejącej działalności. Zespół ds. LSR po przeprowadzonych konsultacjach i analizach wyszedł z założenia, że przy wsparciu 100% i kwocie 80 tys. zł można założyć i prowadzić dobrze prosperujące przedsiębiorstwo, które będzie przyczyniać się do rozwoju obszaru. Taka sama kwota została przyznana w przypadku przedsięwzięcia kierowanego do grup defaworyzowanych. Stworzenie osobnego przedsięwzięcia odnoszącego się do osób do 30. roku życia wpłynie pozytywnie na rozwój przedsiębiorczości wśród ludzi młodych, którzy są najbardziej mobilną grupą wiekową. Wysoki współczynnik migracji spowodowany jest głównie emigracją młodych mieszkańców w poszukiwaniu atrakcyjniejszych miejsc pracy. Wsparcie tej grupy przyczyni się do tworzenia miejsc pracy, co pomoże w osiąganiu założonych celów.

Od 2019 r. kwota premii została zwiększona i wynosi 85 tys. zł dla przedsięwzięcia 1.1.7.

Wsparcie rozwoju istniejących działalności gospodarczych będzie udzielane w formie maksymalnego dofinansowania ustanowionego w ww. rozporządzeniu – 70%. Przedsięwzięcie to będzie dofinansowywane już od poziomu 25 001 zł do maksymalnej kwoty 300 000 zł. Ograniczenie kwoty minimalnej spowodowane jest koniecznością stworzenia co najmniej jednego miejsca pracy, co określa rozporządzenie. Górna kwota możliwego dofinansowania nie została obniżona ze względu na możliwość uzyskania wsparcia przez większe firmy, które stworzą więcej niż minimalną wymaganą liczbę miejsc pracy, co przyczyni się będzie do spadku bezrobocia na obszarze.

Przedsięwzięcie 1.1.9 *Powstanie nowej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej* będzie realizowane w ramach Konkursu, którego dofinansowanie wyniesie zgodnie z ww. rozporządzeniem do 63,63% dla JSFP, do 70% dla prowadzących działalność gospodarczą oraz do 100% dla innych. Na całe przedsięwzięcie przeznaczono 136 211,12 EUR. Tak wysoka kwota wynika z chęci wspierania branży turystycznej, co znacząco przyczyni się do rozwoju całego obszaru oraz zniweluje słabe strony dotyczące niewystarczającej infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej. Działanie przyczyni się do zwiększenia ilości turystów, co jest istotną szansą dla rozwoju całego obszaru LGD. W ramach operacji związanych z powstawaniem nowej infrastruktury, zgodnie z założeniami PROW, premiowane będą przedsięwzięcia korzystnie wpływające na ochronę środowiska oraz przeciwdziałające zmianom klimatu. Za takie uznawane będą inwestycje, w budżetach których przewidziano wydatki na działania proekologiczne.

Zaplanowane w LSR pięć projektów grantowych skierowane jest głównie do organizacji pozarządowych. Podczas konsultacji społecznych z mieszkańcami uwidoczniło się słabe zaangażowanie lokalnej społeczności w rozwój obszaru LGD oraz niskie zainteresowanie działaniami oddolnymi. Z opinii mieszkańców wynika, iż nie są oni zadowoleni z poziomu zaangażowania lokalnej społeczności w rozwój obszaru, co potwierdzają niskie wartości zarejestrowanych stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych na obszarze LGD. W odpowiedzi na oczekiwania mieszkańców obniżono maksymalną kwotę dofinansowania, aby zaangażować mieszkańców do minimalnego wkładu własnego. Jedynie w przedsięwzięciu 1.2.5 *Mieszkańcy poznają i dbają o obszar LGD – działania na rzecz ochrony środowiska* dofinansowanie zostanie przydzielone w wysokości 100%. Pozostałe projekty konkursowe/grantowe uzyskają dofinansowanie od 0 do 98 % aby konieczność wniesienia wkładu własnego zwiększyła motywację podmiotu realizującego operacje związane z promocją obszaru i powstaniem nowej infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia. Dofinansowanie w

ramach projektów grantowych wyniesie od 5 000 zł do 45 000 zł, w zależności od rodzaju przedsięwzięcia i potencjalnych beneficjentów.

Operacje własne dofinansowywane będą na poziomie 98%, a więc niższym niż maksymalne możliwe. Obniżenie poziomu dofinansowania wynika z chęci efektywniejszego wdrażania LSR.

Kryteria wyboru opracowane zostały tak, aby premiowane były operacje/zadania przyczyniające się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów, zatem również do osiągania założonych pułapów wskaźników produktu i rezultatu (których osiągnięcie wskazywało będzie na dążenie do założonego celu).

Zgodnie z założeniami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 premiowane będą również działania wpływające na ochronę środowiska oraz przeciwdziałające zmianom klimatu. W przypadku operacji „miękkich” a więc projektów grantowych – za sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałające zmianom klimatu uznaje się te, które przyczyniają się do edukowania i podnoszenia świadomości społeczności lokalnej w zakresie działań sprzyjających zachowaniu środowiska naturalnego.

Przewidziano również premiowanie operacji ukierunkowanych na innowacje, przy czym z racji zróżnicowania przedsięwzięć przyjęto dwie definicje innowacji.

Pierwsza – dla przedsięwzięć związanych z rozwojem działalności gospodarczej: innowacja to wprowadzenie do praktyki gospodarczej nowego lub znacząco ulepszanego produktu lub usługi lub procesu marketingowego, nie występującego na obszarze gminy, w której realizowane jest przedsięwzięcie.

Druga – dla pozostałych przedsięwzięć: przez innowacyjność rozumie się wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

Liczba punktów przyznawana za spełnienie danego kryterium została określona na podstawie wagi kryterium, którą określono poprzez udostępnienie na stronie internetowej LGD proponowanych kryteriów z możliwością wskazania przez mieszkańców najważniejszego wg nich kryterium. Ponadto kryteria opracowywane były podczas wywiadu grupowego z przedstawicielami przedsiębiorców oraz podczas otwartych warsztatów z Zespołem ds. LSR.

Kryteria wyboru operacji wraz z procedurą ustalania i zmiany kryteriów oraz Kryteria wyboru grantobiorców wraz z procedurą ustalania i zmiany kryteriów stanowią odpowiednio załączniki nr 11 i nr 12 do wniosku o wybór LSR. Kryteria mogą zostać zmienione w uzasadnionych przypadkach, jednak wyklucza się możliwość zmiany kryteriów podczas trwania konkursu, co jest jednoznaczne z tym, iż przyjęte zasady obowiązują od ogłoszenia do zakończenia poszczególnych konkursów.

Kryteria są przyjmowane i zmieniane przez odpowiednie organy Stowarzyszenia zgodnie z kompetencjami wynikającymi ze Statutu LGD oraz zgodnie z procedurą ustalania i zmiany kryteriów.

VII. Plan działania

W ramach realizacji LSR zaplanowano ogłoszenie naborów wniosków w 3 okresach czasowych na realizację przedsięwzięć zawartych w matrycy – Rozdział V Cele i wskaźniki. Plan działania został tak ustalony, aby zrealizować cel ogólny LSR *Piękna i przedsiębiorcza Ziemia Gorczańska* oraz składające się na niego 2 cele szczegółowe. Pierwsze nabory zostaną przeprowadzone w IV kwartale 2016 roku, kolejne w latach 2019–2021, natomiast ostatnie w okresie 2022–2024.

W pierwszej kolejności zaplanowano realizację operacji związanych tworzeniem i utrzymywaniem miejsc pracy. Będą to konkursy polegające na rozwoju istniejących i utworzeniu nowych przedsiębiorstw. Łącznie planuje się, iż operacje te przyczynią się do powstania 46 nowych miejsc pracy, co przyczyni się do rozwiązania problemu słabo rozwiniętego rynku pracy oraz wzrostu przedsiębiorczości. Wsparcie w tym okresie otrzymają również podmioty działające w sferze kultury w ramach przedsięwzięcia 1.2.7 *Ochrona, udostępnianie i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru LGD*. Ponadto w pierwszym etapie wdrażania LSR planuje się przedsięwzięcia promujące obszar LGD poprzez przeprowadzenie wydarzeń marketingowych oraz opracowania i wdrożenia koncepcji turystycznej marki obszaru LGD. Działania, które będą potęgować turystyczny charakter obszaru LGD i zwiększać zainteresowanie regionem to powstanie nowej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej. Operacje te będą również korzystnie wpływać na możliwość zagospodarowania czasu wolnego mieszkańcom.

W drugim okresie przypadającym na lata 2019–2021 zaplanowano operacje polegające na utworzeniu nowych obiektów infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia. Dodatkowo planuje się przeprowadzić szereg wydarzeń w zakresie aktywizacji i integracji mieszkańców oraz na rzecz ochrony środowiska naturalnego i przeciwdziałania zmianom klimatu. W etapie tym zadbane również o rozwój turystycznego charakteru obszaru, opartego na dziedzictwie lokalnym poprzez oznakowanie i promocję miejsc ważnych dla mieszkańców LGD

Operacją, która będzie realizowana w ostatnim etapie, a więc w latach 2022–2024 będą zadania z zakresu aktywizacji. Działania te polegać będą na integracji i motywacji organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych do angażowania się w rozwój regionu. Należy zauważyć, że przedsięwzięcie to realizowane będzie przez cały okres wdrażania LSR. Innym działaniem zaplanowanym do przeprowadzenia w ramach poddziałania 19.4 aktywizacja, będą spotkania informacyjno-konsultacyjne o charakterze edukacyjnym w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców. Ich realizację zaplanowano na dwa pierwsze okresy wdrażania Strategii.

W ramach wdrażania LSR zaplanowano ponadto 2 projekty współpracy, które realizowane będą w ostatnim okresie, czyli w latach 2022–2024. W okresie tym planuje się zrealizować dwa projekty współpracy, których efektem będzie zwiększenie rozpoznawalności obszaru poprzez promocję oraz zwiększenie atrakcyjności poprzez wykorzystanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego obszaru. W związku z możliwością pozyskania dodatkowych środków w wyniku spełnienia warunków określonych w §8 ust. 3 umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR (maksymalnie do 11% z kwoty 1187500,00 EUR), w roku 2019 Stowarzyszenie Piękna Ziemia Gorczańska (LGD) planuje dodatkowe środki finansowe, alokować na przedsięwzięcie: 1.1.7 *Zakładanie działalności gospodarczych* (127 500,00 EUR). Łączny budżet LGD na realizację LSR (19.2) zakłada się ostatecznie na poziomie 1315000,00 EUR. Dodatkowe środki na realizację LSR, pozwolą na dofinansowanie kolejnych 6 projektów związanych z otwarciem przedsiębiorstwa, i utworzeniem co najmniej 6 dodatkowych miejsc pracy na obszarze objętym LSR.

W 2021 r. w związku z pozyskaniem dodatkowych środków na realizację LSR wynikających z planowanego zwiększenia budżetu przeznaczonego na działanie LEADER oraz wydłużenia okresu wdrażania Programu Stowarzyszenie planuje zwiększyć budżet przedsięwzięcia 1.1.7 *Zakładanie działalności gospodarczych* i dofinansować dodatkowych 15 nowotworzonych przedsiębiorstw. Planuje się zwiększyć dotychczasowy budżet przedsięwzięcia 1.1.7 o 318 750,00 EUR. Łączny budżet P. 1.1.7 wyniesie 498 622,68 EUR. Ponadto część dodatkowych środków w wysokości

17250 EUR zostanie przeznaczone na realizację przedsięwzięcia z zakresu aktywizacji i integracji mieszkańców – łączna kwota środków w budżecie LSR przeznaczona na realizację przedsięwzięcia 1.2.3 *Aktywizacja i integracja mieszkańców* wynosi 53576,24 EUR. Dodatkowe środki pozwolą na dofinansowanie co najmniej 1 dodatkowego zadania w ramach P.1.2.3.

W trzecim okresie (2022-2024) założono więc kontynuowanie realizacji działań tworzących miejsca pracy poprzez podejmowanie działalności gospodarczych (przedsięwzięcie 1.1.7) oraz działań związanych z aktywizacją i integracją mieszkańców (przedsięwzięcie 1.2.3).

Harmonogram realizacji celów – osiągnięcia wskaźników zobrazowany został w Planie działania, stanowiącym załącznik 3 do LSR.

VIII. Budżet LSR

Wysokość maksymalnej kwoty na realizację LSR opiera się o ludność zamieszkałą na obszarze objętym LSR. Według danych GUS na dzień 31 grudnia 2013 r. na terenie gmin należących do LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” mieszkało 32 386 osób. Oznacza to, że maksymalna kwota o jaką LGD mogła starać w ramach poddziałania 19.2 PROW wynosiła 5 000 000 zł (przedział ludności od 30 000 do 39 999). Wynikiem przeprowadzonej oceny, środki na wdrażania LSR, którymi dysponować będzie LGD wynoszą 1187500,00 EUR. W 2019 roku Stowarzyszenie z uwagi na skuteczne wydatkowanie środków otrzymało dodatkowe środki w ramach tzw. „I bonusu” za sprawną realizację zadań powierzonych w ramach PROW2014-2020. W wyniku zwiększenia środków finansowych na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR, budżet LSR przeznaczony na realizację operacji w ramach poddziałania 19.2 wynosi 1 315 000,00 EUR. Na działania w ramach współpracy (poddziałanie 19.3) planuje się przeznaczyć 10 % środków przyznanych na wdrażanie LSR tj. 131 500 EUR (526 000,00 zł). Na funkcjonowanie uzyskano 296 875,00 EUR, z czego na koszty bieżące zaplanowano 284 375,00 EUR, natomiast na poddziałanie 19.4 aktywizacja – środki w wysokości 12 500,00 EUR, z których część przeznaczona zostanie na działania ujęte w Planie komunikacji (rozdział IX).

W 2021 r. Stowarzyszenie Piękna Ziemia Gorczańska może ponownie ubiegać się o dodatkowe środki zwiększające budżet LSR w ramach PROW 2014-2020. Dodatkowe środki przeznaczone na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR (poddziałanie 19.2) wynoszą 336000 EUR. Łączny budżet poddziałania 19.2 po zwiększeniu budżetu LSR wynosi 1651000,00 EUR.

W budżecie LSR na przedsięwzięcia związane z tworzeniem nowych miejsc pracy przeznaczono łącznie kwotę w wysokości 1 177 773,91 EUR, co stanowi 71,34% budżetu poddziałania 19.2. W ramach przedsięwzięć 1.1.6 *Rozwój działalności gospodarczych*, 1.1.7 *Zakładanie działalności gospodarczych* i 1.1.8 *Zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia* zaplanowano odpowiednio: 621998,87 EUR (P.1.1.6), 498 622,68 EUR (P.1.1.7) i 57152,36 EUR (P.1.1.8). Dla przedsięwzięć zawartych w celu szczegółowym 1.1 *Stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej* określono również wskaźnik rezultatu – liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem), który wynosi 46 szt.. Realizacja ww. przedsięwzięć przyczyni się do zwiększenia zatrudnienia i przedsiębiorczości wśród mieszkańców LGD ze szczególnym uwzględnieniem i objęciem wsparciem grupy defaworyzowanej – osób do 30. roku życia.

Znaczne środki z budżetu (136211,12 EUR) przeznaczono również na konkurs dotyczący powstania nowej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej, który jest odpowiedzią na niezadowolającą ofertę spędzania wolnego czasu przez mieszkańców i turystów. Na projekty związane z takimi przedsięwzięciami jak *Marketing marki obszaru LGD* (P.1.1.3), *Powstawanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia* (P.1.1.5) oraz *Aktywizacja i integracja mieszkańców* (P.1.2.3) przeznaczono środki odpowiednio w wysokości: 46765,14 EUR (P.1.1.3), 66629,70 EUR (P.1.1.5) i 53576,24 EUR (P.1.2.3). Realizacja tych projektów pozwoli zwiększyć promocję obszaru, wzmocnić ofertę przemysłu czasu wolnego i świadomości zdrowotnej oraz pogłębić więzi mieszkańców obszaru LGD.

Określone kryteria wyboru zakładają, iż premiowane zostaną przedsięwzięcia o wkładzie własnym beneficjentów wyższym niż maksymalny możliwy. W operacjach własnych określono wkład własny w wysokości 2%, zaś w grantowych od 0 do 10%. Pozwoli to na zwiększenie inwestowanych środków oraz efektów realizacji zaplanowanych działań.

W ramach aktywizacji zrealizowane będą 2 przedsięwzięcia na łączną kwotę 50 000 zł.

Podział środków z uszczegółowieniem na przedsięwzięcia na poszczególne lata przedstawia załącznik 4 Budżet.

IX. Plan komunikacji

Podstawą efektywnego działania LGD i zaangażowania lokalnej społeczności w realizację LSR jest skuteczna obustronna komunikacja, która jest głównym celem opracowanego Planu komunikacji (załącznik 5 do LSR). Przedstawione działania komunikacyjne, skierowane do określonych grup docelowych, mają za zadanie nasilić zaangażowanie mieszkańców w działania prowadzone przez LGD. Aktywność społeczności lokalnej w bieżącym wdrażaniu LSR zwiększa szansę osiągnięcia założonych celów, a co za tym idzie – przyczynia się do rozwoju całego obszaru. Partycypacyjny charakter Strategii zobowiązuje do szeroko rozumianego udziału mieszkańców nie tylko podczas opracowania LSR, ale również w trakcie jej realizacji.

Celami Planu komunikacji są:

- informowanie o rozpoczęciu realizacji LSR,
- informowanie o bieżącym stanie realizacji LSR (konsultowanie realizowanych działań),
- informowanie o planowanych konkursach i wynikach konkursów,
- informowanie o planowanych i dokonywanych zmianach LSR (konsultowanie zmian)
- podsumowywanie realizowanych działań.

Podczas budowania Planu komunikacji, jak przy pozostałych elementach tworzenia Strategii – przeprowadzono konsultacje społeczne. Opinie na temat sposobu komunikacji z Biurem LGD zbierano podczas wywiadu grupowego, konsultacji online, formularza zgłaszania uwag oraz badania ankietowego. Z przeprowadzonych badań wynika, iż najbardziej skuteczną formą otrzymywania informacji o naborze wniosków byłyby bezpośrednie spotkania informacyjne. Część badanych preferuje także uzyskiwanie informacji poprzez strony internetowe LGD oraz Urzędów Gmin. Równie odpowiednie będą komunikaty ukazujące się na tablicach informacyjnych Urzędów Gmin. Komunikaty zwrotne, zdaniem mieszkańców powinno uzyskiwać się podczas regularnych otwartych spotkań z przedstawicielami LGD. Wskazywano również na chęć udziału przedstawicieli LGD w spotkaniach i wydarzeniach organizowanych na obszarze LGD.

Opracowany na podstawie aktualnych potrzeb mieszkańców Plan komunikacji, zawiera ilość oraz rodzaj planowanych do realizacji działań komunikacyjnych, sposób mierzenia oraz środki przekazu wraz z określeniem grup docelowych, w tym grup defaworyzowanych, na poszczególnych etapach realizacji LSR.

Docelowymi odbiorcami działań komunikacyjnych będą:

- mieszkańcy,
- turyści,
- przedsiębiorcy,
- członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni),
- grupa defaworyzowana – osoby do 30. roku życia.

W Planie komunikacyjnym ponadto zostały wskazane docelowe efekty planowanych działań. Koszt i ilość pojedynczych sposobów komunikacji jest zróżnicowana, co uzależnione jest od sposobu komunikacji.

Wskaźniki, które określono dla działań komunikacyjnych to:

- liczba instytucji, w których umieszczono ogłoszenie dla metody *Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej*,
- liczba sołectw, w których umieszczono ogłoszenie dla metody *Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w sołectwach obszaru LGD*,
- liczba wejść na stronę internetową z artykułem dla metody *Artykuły na stronie internetowej LGD*,
- liczba zamieszczonych artykułów dla metody *Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD*,
- liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach dla metody *Spotkanie informacyjne otwarte w każdej gminie LGD*,

- ilość wypełnionych ankiet dla metody *Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych*,
- liczba osób korzystających z doradztwa dla metody *Informacja i doradztwo w siedzibie LGD*,
- ilość osób uczestniczących w szkoleniach dla metody *Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów*,
- potencjalna liczba odbiorców dla metody *Materiał informacyjny w regionalnych portalach internetowych*,
- liczba spotkań dla metody *Spotkanie dla grup defaworyzowanych określonych w LSR*.

W trakcie wdrażania Strategii prowadzone będą regularne badania, które będą miały na celu monitorowanie skuteczności i efektywności przeprowadzonych działań. Proces monitorowania obejmować będzie ciągłą i systematyczną kontrolę nad postępami, ich weryfikację oraz jeśli będzie to wymagane – zmodyfikowanie i dostosowanie do aktualnych potrzeb. Wyniki i informacje dotyczące zmian w Planie komunikacji będą publikowane za pomocą strony internetowej LGD.

W omawianym Planie komunikacji ujęto również działania mające na celu pozyskanie informacji od przedstawicieli poszczególnych grup docelowych o funkcjonowaniu LGD oraz realizacji LSR. Będą one zbierane w postaci informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem wprowadzania ewentualnych środków naprawczych, np. szkolenia osób udzielających doradztwa w ramach działań LGD w zakresie komunikacji interpersonalnej czy pomocy w pisaniu wniosków aplikacyjnych. Wszystkie zebrane wnioski dotyczące zarówno działań LGD, jak i wdrażania LSR, a także przygotowywane w tym zakresie raporty, będą archiwizowane i analizowane. Na podstawie zebranych dokumentów podejmowane będą działania i decyzje w zakresie zmiany sposobu wdrażania LSR.

Szeroko przeprowadzona analiza pozwoli na usprawnienie działań nad procesem wdrażania LSR. Zapewni stały nadzór nad realizacją działań i porównanie zgodności z Planem działania określonym w Strategii oraz ewentualne wykorzystanie uzyskanych informacji do celów udoskonalenia projektu.

Na działania komunikacyjne planuje się przeznaczyć budżet w wysokości 10750,00 EUR.

W ramach realizacji planu komunikacji prowadzone będą także działania z zakresu animacji lokalnej i współpracy mające na celu wsparcie komunikacji lokalnej i kapitału społecznego, aktywizację mieszkańców, wsparcie budowania partnerstwa lokalnego i dialogu LGD ze społecznością lokalną. Do takich zadań należą: konsultacje społeczne LSR i dokumentów powiązanych (przy zmianie zapisów w LSR i dokumentach powiązanych) w szczególności poprzez artykuły na stronie internetowej LGD, lub stronach urzędów gmin lub artykuły na profilu LGD w portalu społecznościowym lub newsletter zachęcający do dialogu społecznego i wzięcia udziału w konsultacjach społecznych dokumentów.

Inne zadania z zakresu animacji lokalnej i współpracy w szczególności poprzez: Prezentacja informacji podczas wydarzeń na obszarze LGD, Spotkanie informacyjne otwarte w każdej gminie LGD, Spotkanie informacyjne dla potencjalnych beneficjentów (grupy docelowej) konkursu w każdej gminie LGD, Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów lub Spotkanie podczas Sesji Rady w każdej gminie, Spotkanie dla grup defaworyzowanych określonych w LSR.

Zadania będą podlegać ewaluacji poprzez ankietę ewaluacyjną, ewentualnie w przypadku spotkań grupowych cyklicznych (np. podczas sesji Rady gminy) – notatkę ze spotkania z wnioskami zgłaszanymi na spotkaniu informacyjnym organizowanym przez LGD.

X. Zintegrowanie

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność ma charakter zintegrowany. Zintegrowane podejście dla przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach jej wdrażania dotyczy dwóch aspektów:

1. Zintegrowania celów i przedsięwzięć zaplanowanych w ramach LSR zapewniających spójne i kompleksowe rozwiązanie zidentyfikowanych w analizie SWOT problemów, zachowując przy tym odpowiednią kolejność realizacji przedsięwzięć oraz współpracę różnych podmiotów.
2. Zgodności celów głównych i szczegółowych LSR z dokumentami strategicznymi/planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym oraz zgodności co do celów przekrojowych (ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu, innowacyjność) PROW na lata 2014–2020.

Poszczególne cele LSR oraz planowane w ramach ich realizacji konkretne przedsięwzięcia są spójne, powiązane ze sobą i wzajemnie się uzupełniają. Tworzą logiczne związki i wzajemnie na siebie oddziałują, dając efekt synergii. W ramach zaplanowanych w LSR celów kompleksowe podejście do rozwiązania problemu zawarto m.in. w celu szczegółowym 1.1 *Stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej*, który jest odpowiedzią na niewystarczającą liczbę miejsc pracy, niską przedsiębiorczość mieszkańców oraz słaby marketing obszaru. Operacje będą polegać na rozwijaniu działalności gospodarczych oraz ich zakładaniu w preferowanych branżach, jak również organizacji wydarzeń marketingowych w oparciu o przeprowadzoną analizę SWOT obszaru oraz konsultacje społeczne. Cel ten realizowany będzie przez 10 przedsięwzięć, w ramach których zintegrowane zostaną 3 branże gospodarcze sklasyfikowane według sekcji PKD 2007: działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R), handel hurtowy i detaliczny (G). Aby przygotować potencjalnych beneficjentów do realizacji projektów prowadzone będą działania edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości.

Cel szczegółowy 1.2 *Wsparcie aktywności społecznej* rozwiązuje wskazane przez społeczność problemy dotyczące zaniku więzi społecznych i tożsamości lokalnej oraz nieatrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu. Cel ten angażuje różne podmioty do rozwiązania wymienionych problemów poprzez wskazane w matrycy logicznej przedsięwzięcia.

Podsumowując, można stwierdzić, iż w ramach wdrażania LSR zintegrowane zostaną sektory publiczny, społeczny oraz gospodarczy poprzez realizację przedsięwzięć wzajemnie się uzupełniających oraz bezpośrednio lub pośrednio rozwiązujących problemy zdiagnozowane na obszarze. W ramach projektów grantowych zintegrowani zostaną partnerzy sektora społecznego oraz publicznego, poprzez realizację zadań w zakresie integracji mieszkańców, czy też działań na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu. Do realizacji zadań wykorzystane zostaną zasoby naturalne oraz kulturowe obszaru oraz kapitał ludzki, będący najważniejszym elementem. Wszystkie te działania wpłyną na kompleksową realizację przedsięwzięć.

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w LSR będą wpływać na osiągnięcie wskaźników przypisanych do 3 celów przekrojowych PROW, co opisano w rozdziale VI.

Zgodność celów LSR w odniesieniu do dokumentów strategicznych przedstawia tabela 12.

Tabela 12 Zgodność celów LSR z innymi dokumentami strategicznymi¹⁶

Cel ogólny 1 Piękna i przedsiębiorcza Ziemia Gorczańska
Cel szczegółowy 1.1 Stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej
Cel szczegółowy 1.2 Wsparcie aktywności społecznej
Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011–2020: Obszar 1 Gospodarka wiedzy i aktywności. Cel strategiczny – Silna pozycja Małopolski jako regionu atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców. Kierunek polityki rozwoju 1.1 Rozwój kapitału intelektualnego. Kierunek polityki rozwoju 1.4 Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia. Kierunek polityki rozwoju 1.5 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości. Obszar 2 Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego. Cel strategiczny – Wysoka atrakcyjność Małopolski w obszarze przemysłów czasu wolnego dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury. Kierunek polityki rozwoju 2.1 Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej. Kierunek polityki rozwoju 2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego. Kierunek polityki rozwoju 2.3 Kształcenie kadr dla rozwoju i obsługi przemysłów czasu wolnego. Kierunek polityki rozwoju 2.4 Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego. Obszar 4 Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony. Cel strategiczny – Silna pozycja konkurencyjna Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym. Kierunek polityki rozwoju 4.3 Rozwój subregionu sądeckiego. Obszar 5 Rozwój miast i terenów wiejskich. Cel strategiczny – Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów wiejskich. Kierunek polityki rozwoju 5.1 Rozwój funkcji lokalnych centrów usług publicznych. Kierunek polityki rozwoju 5.2 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich. Obszar 6 Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne. Cel strategiczny – Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski w wymiarze środowiskowym, zdrowotnym i społecznym. Kierunek polityki rozwoju 6.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski. Kierunek polityki rozwoju 6.2 Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego: profilaktyka i ochrona zdrowia. Obszar 7 Zarządzanie rozwojem województwa. Cel strategiczny – Efektywnie zarządzane województwo, którego rozwój oparty jest na współpracy i mobilizowaniu zasobów. Kierunek polityki rozwoju 7.2 Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego. Plan zadań Strategii Rozwoju Powiatu Limanowskiego: Obszar strategiczny I Rolnictwo. Cel 2 – Na bazie surowców własnych rozwija się drobne przetwórstwo rolno-spożywcze. Obszar strategiczny II Turystyka i Kultura. Cel 1 – Istnieją regionalne produkty turystyczne wykreowane w oparciu o wzmocnienie walorów naturalnych, ożywienie tradycji i folkloru, rozszerzenie wachlarza usług i podniesienie ich jakości. Cel 2 – Działa system informacji i promocji turystycznej powiatu oraz marketingu produktów turystycznych. Obszar strategiczny III Promocja zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy. Cel 1 – Istnieją warunki do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości i pozyskiwania inwestorów.

¹⁶ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

Cel 2 – Stymulowanie powstawania mikroprzedsiębiorstw – zbudowanie systemu pomocy osobom zamierzającym rozpocząć własną działalność gospodarczą.

Cel 3 – Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy.

Cel 4 – Aktywizacja osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (młodzież w wieku do 25 lat, osoby długotrwale bezrobotne, osoby niepełnosprawne, osoby w wieku powyżej 50 lat, kobiety).

Cel 6 – Rozwój dialogu społecznego i partnerstwa na rzecz aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Obszar strategiczny IV Ochrona środowiska.

Cel 1 – Czyste środowisko – dzięki właściwej gospodarce odpadami, poprawie jakości powietrza i ochronie przed hałasem.

Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego:

Priorytet 1 Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych.

Działanie 1.2 Dla dziedzictwa – Opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych.

Działanie 1.3 Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni.

Priorytet 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego.

Działanie 2.2 Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie.

Priorytet 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu.

Działanie 3.1 Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionu.

Działanie 3.2 Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.

Działanie 3.3 Innowacyjna promocja oferty turystycznej z wykorzystaniem nowych technologii.

Źródło: Opracowanie własne

Ponadto Cel ogólny 1 *Piękna i przedsiębiorcza Ziemia Gorczańska* poprzez swoje przedsięwzięcia wpisuje się w regionalne inteligentne specjalizacje województwa małopolskiego. W matrycy zależności między celami LSR a inteligentnymi specjalizacjami, do kluczowych dziedzin zalicza się: *Nauki o życiu (life sciences)* oraz *Przemysły kreatywne i czasu wolnego*.

XI. Monitoring i ewaluacja

Celem poprawnego funkcjonowania LSR i uniknięcia odstępstw od założonych celów strategicznych, prowadzony będzie stały monitoring. Niezbędne będzie także przeprowadzanie ewaluacji w celu dokonywania ewentualnej aktualizacji oraz dbania o poprawność i efektywność wdrażania LSR. Monitoring i ewaluacja dokonywane będą zgodnie z założeniami *Procedur dokonywania ewaluacji i monitoringu* stanowiącej załącznik nr 2 do LSR.

Monitoring obejmuje systematyczne zbieranie i analizowanie ilościowych i jakościowych informacji na temat funkcjonowania LGD oraz etapu realizacji Strategii w kwestii finansowej i rzeczowej. Celem monitoringu jest pozyskiwanie informacji zwrotnych na temat skuteczności, a zarazem wydajności wdrażanej Strategii oraz weryfikacja tempa i kierunku, w którym zmierza realizacja LSR. Monitoring LSR pozwala na bieżące weryfikowanie oraz jeśli to konieczne, zmodyfikowanie i dostosowanie do potrzeb. Dane uzyskane w ramach monitoringu są podstawą do tworzenia procesu ewaluacji. W tabeli 13 przedstawiono elementy, które będą podlegały monitorowaniu wraz z wyszczególnieniem podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie badania, źródeł danych i metod ich zbierania oraz czasu i celu wykonywania badań.

Tabela 13 Elementy podlegające monitorowaniu

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Wskaźniki realizacji LSR	Zarząd LGD	Sprawozdania beneficjentów, ankiety beneficjentów, rejestr danych LGD, informacje własne LGD, obserwacje własne LGD	Na bieżąco	Stopień realizacji wskaźnika.
Harmonogram ogłaszanych konkursów	Zarząd LGD	Rejestr ogłoszonych konkursów, informacje własne LGD, obserwacje własne LGD	Na bieżąco	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem konkursów LSR, ocena stopnia realizacji zadań wdrażanych w ramach LSR.
Budżet LGD	Zarząd LGD	Rejestr danych, dokumentacja księgowa	Na bieżąco	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do środków zakontraktowanych.
Zainteresowanie stroną internetową LGD	Zarząd LGD	Licznik odwiedzin strony internetowej, dane od jej administratora	Na bieżąco	Skuteczność przekazywania/uzyskiwania informacji na temat działalności LGD.
Pracownicy Biura LGD, funkcjonowanie Biura Zarządu	Zarząd LGD	Karty doradztwa, ankiety	Na bieżąco	Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, efektywność świadczonego doradztwa.

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja stanowi kolejny bardzo istotny etap. Jest to proces umożliwiający przegląd i ocenę poziomu realizacji zamierzonych celów postawionych w LSR. Dzięki czemu może

przyczynić się do obniżenia ryzyka błędu popełnionego podczas procesu planowania oraz uniknięcia ewentualnych skutków.

Ewaluacja będzie prowadzona zgodnie z 5 kryteriami ewaluacyjnymi¹⁷:

1. Trafności – określające zgodność projektów realizowanych w ramach LSR z założonymi celami i przedsięwzięciami.
 2. Efektywności i wydajności – określające wielkość nakładów: finansowych, czasu, kapitału ludzkiego na uzyskane wyniki i osiągnięte rezultaty zrealizowanego przedsięwzięcia.
 3. Skuteczności – pozwalające ocenić stopień osiągniętych celów w odniesieniu do założeń.
 4. Trwałości – oceniające czy osiągnięte efekty realizacji projektu będą wpływać w dłuższym okresie niż do zakończenia finansowania na rozwój danego sektora, regionu.
 5. Użyteczności – oceniające czy realizowana LSR odpowiada na rzeczywiste potrzeby mieszkańców oraz w jakim stopniu wpływa na poprawę życia mieszkańców terenu LGD.
- Elementy podlegające ewaluacji przedstawia tabela 14.

Tabela 14 Elementy podlegające ewaluacji

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Działalność LGD, pracownicy i funkcjonowanie Biura	Zarząd LGD (ocena własna) lub podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna)	Badania ankietowe, opinie beneficjentów, rozmowy z mieszkańcami na otwartych spotkaniach, wywiady z wnioskodawcami, opinie dyrektora i członków Stowarzyszenia.	Ocena za lata 2016–2024, dokonywana dwukrotnie (po okresach 2016-2018, 2022-2024)	Ocena poprawności działalności prowadzonej przez Stowarzyszenie, określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR.
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Zarząd LGD (ocena własna) lub podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna)	Badania ankietowe wśród mieszkańców prowadzone bezpośrednio oraz za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia.	Ocena za lata 2016–2024, dokonywana dwukrotnie (po okresach 2016-2018, 2022-2024)	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona jako liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności.
Stopień realizacji celów LSR – stopień realizacji wskaźników	Zarząd LGD (ocena własna) lub podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna)	Ankiety beneficjentów, sprawozdania beneficjentów, dokumentacja własna LGD, zestawienia/rejestry danych przesyłane/udostępniane przez pracowników Samorządu Województwa	Ocena za lata 2016–2024, dokonywana dwukrotnie (po okresach 2016-2018, 2022-2024)	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR; określenie stopnia realizacji poszczególnych celów.
Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR	Zarząd LGD (ocena własna) lub podmiot	Dokumentacja własna LGD	Ocena za lata 2016–2024, dokonywana dwukrotnie (po	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów

¹⁷ M. Łotys, *Ewaluacja i rozliczanie projektów*, Fundacja Wspomagania Wsi.

	niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna)		okresach 2016-2018, 2022-2024)	z harmonogramem określonym w LSR.
Budżet LSR	Zarząd LGD (ocena własna) lub podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna)	Dokumentacja własna LGD, zestawienia/rejestry danych przesyłane/udostępniane przez pracowników Samorządu Województwa	Ocena za lata 2016–2024, dokonywana dwukrotnie (po okresach 2016-2018, 2022-2024)	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania.
Kapitał społeczny; przedsiębiorczość turystyka i dziedzictwo kulturowe; grupy defaworyzowane; innowacyjność; ocena funkcjonowania LGD; ocena procesu wdrażania; wartość dodana podejścia LEADER.	Ewaluacja zewnętrzna	Ankiety beneficjentów, sprawozdania beneficjentów, dokumentacja własna LGD.	Dokonywana w roku 2021	Ocena wpływu działalności LGD na wymienione obszary.

Źródło: Opracowanie własne

Procesy ewaluacji i monitoringu dokonywane będą zgodnie z *Procedurą dokonywania ewaluacji i monitoringu* stanowiącą załącznik nr 2 do LSR. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację założeń monitoringu i ewaluacji LSR będzie Zarząd LGD. W zależności od wprowadzanych zmian w LSR oraz w działalności LGD, które będą wynikać z przeprowadzonych ewaluacji – decyzje podejmować będzie Zarząd LGD lub w przypadku aktualizacji LSR Walne Zebranie Członków, do którego kompetencji należy aktualizacja LSR.

XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest konieczne dla dokumentów wymienionych w art. 46 lub innych zgodnie z art. 47 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.), jeżeli organ opracowujący dokument stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W trybie art. 47 Lokalna Grupa Działania „Piękna Ziemia Gorczańska” w dniu 23 listopada 2015 r. wystąpiła z wnioskiem do właściwego organu, którym zgodnie z art. 57 ww. ustawy jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Przy opracowywaniu uzgodnienia posłużono się uwarunkowaniami zawartymi w art. 49. W odpowiedzi z dnia 7 grudnia 2015 r., znak ST.II.410.3.49.2015.GK Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie zajął stanowisko w omawianej sprawie.

Cel ogólny zawarty w *Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność* realizowany będzie poprzez dwa cele szczegółowe, w ramach których określono poszczególne zadania. Z analizy planowanych operacji wynika, iż w większości nie spełniają one kryteriów określonych w art. 3 ust. 1 pkt 13 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Przedłożony dokument charakteryzuje się ponadto dużym stopniem ogólności, nie przesądza o lokalizacji poszczególnych operacji i nie określa konkretnych rozwiązań technologicznych. Stwierdzono zatem, że Strategia nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. Przy wdrażaniu założeń LSR należy mieć na uwadze obszary objęte ochroną zgodnie z *Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.) oraz planach zadań ochronnych, planach ochrony oraz aktów prawa miejscowego dotyczącego obszarów chronionych podczas planowania i realizacji inwestycji zlokalizowanych na terenach objętych ochroną.

Po dokonaniu analizy informacji zawartych w przedłożonym wniosku, uwzględniających: charakter działań przewidzianych w dokumencie, rodzaj oraz skalę oddziaływania na środowisko i cechy obszaru objętego oddziaływaniem, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie uznał, iż *Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność* nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Spis rysunków

Rysunek 1 Obszar LGD Piękna Ziemia Gorczańska	4
Rysunek 2 Cele LSR	29

Spis tabel

Tabela 1 Podstawowe dane na temat gmin tworzących LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” w 2013 r.	3
Tabela 2 Metody partycypacji w poszczególnych etapach prac nad LSR	10
Tabela 3 Wskaźniki przedsiębiorczości w Polsce, województwie małopolskim, powiecie limanowskim oraz na obszarze LGD – porównanie wyników z lat 2009 i 2014	14
Tabela 4 Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie małopolskim, powiecie limanowskim oraz na obszarze LGD w latach 2009–2014	16
Tabela 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 000 ludności w Polsce, województwie małopolskim, powiecie limanowskim i na obszarze LGD w latach 2009–2013.....	20
Tabela 6 Analiza SWOT obszaru LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	25
Tabela 7 Cele i wskaźniki LSR.....	32
Tabela 8 Przedsięwzięcia oraz typy operacji możliwe do realizacji w ramach LSR.....	37
Tabela 9 Opis wskaźników przypisanych do celu ogólnego, celów szczegółowych oraz przedsięwzięć	45
Tabela 10 Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników	49
Tabela 11 Realizacja wskaźników produktu i rezultatu w ramach kosztów bieżących LGD	54
Tabela 12 Zgodność celów LSR z innymi dokumentami strategicznymi	64
Tabela 13 Elementy podlegające monitorowaniu	66
Tabela 14 Elementy podlegające ewaluacji	67

Spis wykresów

Wykres 1 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i LGD Piękna Ziemia Gorczańska.....	22
Wykres 2 Dochód podatkowy gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Polsce, województwie małopolskim oraz na obszarze LGD w 2013 r.....	15

Bibliografia

1. Plan zadań Strategii Rozwoju Powiatu Limanowskiego.
2. Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego.
3. *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1570).
4. *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006* (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013).
5. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności* (Dz. U. z 2007 r. Nr 251 poz. 1885 z późn. zm.).
6. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011–2020.
7. Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl.
8. Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, serwis Natura 2000, natura2000.gdos.gov.pl.
9. Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl.
10. Strona internetowa Grupy PWN, encyklopedia.pwn.pl.
11. Strona internetowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa, nid.pl.
12. *Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności* (Dz. U. z 2015 r. poz. 378).
13. *Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1393 z późn. zm.).

Spis załączników

Załącznik 1 *Procedura aktualizacji LSR*

Załącznik 2 *Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu*

Załącznik 3 *Plan działania*

Załącznik 4 *Budżet LSR*

Załącznik 5 *Plan komunikacji*

Załączniki

Załącznik 1 Procedura aktualizacji LSR

§1

Aktualizacja Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność zwanej dalej LSR, może nastąpić w związku z:

1. zmianą danych dotyczących granic obszaru LSR;
2. potrzebą zastosowania zaleceń z kontroli, oceny, monitoringu i/lub ewaluacji LSR/LGD.

§2

Aktualizacja LSR może nastąpić na wniosek:

- Rady LGD,
- Komisji Rewizyjnej LGD,
- Zarządu LGD,
- grupy liczącej powyżej 10% wszystkich członków LGD.

§3

Organem LGD uprawnionym do aktualizacji LSR jest Walne Zebranie Członków, chyba że dokonało delegowania tych uprawnień na inny organ LGD.

§4

Wniosek o aktualizację LSR składa się do Zarządu LGD, który zobowiązany jest przedstawić go na najbliższym Walnym Zebraniu Członków.

§5

W terminie 30 dni Zarząd LGD przyjmuje stanowisko w sprawie zgłoszonego wniosku o aktualizację LSR oraz określa zakres i harmonogram dalszych działań.

§6

Projekt zmiany LSR musi zostać poddany konsultacjom społecznym poprzez zamieszczenie zmienianych części LSR wraz z uzasadnieniem na stronie internetowej LGD na co najmniej 7 dni kalendarzowych.

Załącznik 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

§1 Wprowadzenie

Warunkiem efektywnego wdrażania Strategii jest stworzenie procedur, które umożliwią obserwację efektów realizacji Strategii oraz pozwolą na ich ewentualną korektę. Prowadzenie takich działań umożliwi efektywne planowanie, okresową ocenę i aktualizację zapisów dokumentu zgodnie ze zmieniającymi się warunkami społeczno-gospodarczymi i zdiagnozowanymi potrzebami społeczności lokalnej. Dokument obejmuje działania związane z bieżącym monitorowaniem realizacji Strategii oraz jej okresowej ewaluacji.

§2 Definicje i skróty

W celu określenia zakresu prowadzonych badań przyjęto następujące skróty i definicje:

- a. **Ewaluacja** – to obiektywna ocena działań na wszystkich etapach prac. Powinna dostarczać rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym. Ewaluacja to działanie prowadzone okresowo. Ewaluacja ma służyć do weryfikacji sposobu wdrażania LSR.
- b. **Monitoring** – to regularne, jakościowe i ilościowe pomiary lub obserwacje zjawisk. Zgromadzone dane umożliwiają podjęcie działań w kierunku osiągnięcia założonych celów. Monitoring to działanie bieżące, uwzględnione w zapisach Strategii, pozwalające ją realizować.
- c. **Procedura** – określona reguła postępowania.
- d. **Raport z ewaluacji Strategii** – Raport z ewaluacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.
- e. **Raport z monitoringu Strategii** – Raport z monitoringu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.
- f. **Strategia** – Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.
- g. **Strona internetowa** – strona internetowa Lokalnej Grupy Działania.

§3 Opis procedury monitoringu

1. Monitoring LSR prowadzony jest na bieżąco.
2. Organem uprawnionym do realizacji procedury monitoringu jest Zarząd LGD, chyba że dokonano delegowania tych zadań na inny organ LGD/pracowników Biura Zarządu.
3. Monitoring przeprowadza się na podstawie: sprawozdań beneficjentów, ankiet beneficjentów, anonimowych badań ankietowych, rejestrów danych prowadzonych przez LGD, w tym rejestrów ogłoszonych konkursów oraz licznika odwiedzin strony internetowej na podstawie danych uzyskanych od jej administratora.
4. Monitoring obejmuje:
 - a. Na bieżąco, zbierane będą dane potrzebne do kontroli przebiegu realizacji zadań i pracy LGD w szczególności na temat: wskaźników realizacji LSR, harmonogramu ogłaszanych konkursów, budżetu LGD, liczby osób odwiedzających stronę internetową, pracowników Biura LGD oraz funkcjonowania Biura Zarządu.
 - b. Ocenę zebranych informacji w stosunku do założonych wartości.
5. Monitoring prowadzony będzie w oparciu o następujące zasady: cykliczność obserwacji, ujednolicenie metod pomiaru i obserwacji, unifikacja interpretacji wyników.

§4 Opis procedury ewaluacji

1. Organem uprawnionym do realizacji procedury ewaluacji jest Zarząd LGD, chyba że dokonano delegowania tych zadań na inny organ LGD/pracowników Biura/ewaluatora zewnętrznego.
 2. Ewaluacja LSR będzie miała charakter:
 - ewaluacji wewnętrznej (realizowana przez LGD)
 - ewaluacji zewnętrznej (zlecona zewnętrznemu ewaluatorowi)
 3. Przyjęte na potrzeby ewaluacji metody i techniki badawcze obejmują dwa zasadnicze typy: analiza danych zastanych oraz partycypacyjne metody badawcze.
 4. Ewaluacja będzie prowadzona:
 - 1) Okresowo w latach 2016–2024 i dokonywana będzie dwukrotnie w tym okresie - po zakończeniu poszczególnych okresów (lat) 2016-2018 i 2022 -2024. Ewaluacja za dany okres zostanie wykonana w pierwszym półroczu roku kolejnego i dotyczyć będzie: oceny działalności LGD, pracowników i funkcjonowania Biura; skuteczności promocji i aktywizacji społeczności lokalnej; harmonogramu rzeczowo--finansowego LSR oraz stopnia realizacji wskaźników.
 - 2) Ewaluacja zewnętrzna zostanie przeprowadzona w 2021 r.
 5. Ewaluację zewnętrzną powinien przeprowadzić podmiot zewnętrzny. Realizacja badania odbywa się jednokrotnie – w 2021 roku. Ewaluacja zewnętrzna może zostać zlecona wspólnie tj. badanie obejmuje kilka lub wszystkie LGD z terenu województwa.
 - a) Ewaluacja zewnętrzna dotyczyć będzie co najmniej następujących obszarów badawczych:
 - a. ocena wpływu na kapitał społeczny; przedsiębiorczość; turystyka i dziedzictwo kulturowe; grupy defaworyzowane; innowacyjność; projekt współpracy; ocena funkcjonowania LGD; ocena procesu wdrażania; wartość dodana podejścia LEADER.
 - b) Podczas procesu badawczego zapewniona zostanie triangulacja metod i technik badawczych poprzez zastosowanie analizy danych zastanych, badań jakościowych oraz badań ilościowych
 - c) Badanie przeprowadzone zostanie zgodnie z Wytycznymi nr 5/3/2017 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
 - d) W wyniku ewaluacji zewnętrznej sporządzony zostanie raport, który zostanie zatwierdzony przez Zarząd LGD.
6. Ewaluacje wewnętrzne przeprowadza się w oparciu o np.: badania ankietowe, sprawozdania beneficjentów, dokumentację własną LGD, zestawienia/rejestry danych przesyłane/udostępniane przez pracowników Samorządu Województwa.
7. Raport z ewaluacji wewnętrznej Strategii obejmuje przede wszystkim:
 - a. Ocenę funkcjonowania LGD, działalność informacyjno-promocyjną, procedury związane z wyborem przedsięwzięć.
 - b. Ocenę stopnia wdrażania celów LSR, w tym stopnia osiągnięcia wskaźników.
 - c. Podsumowanie działalności LGD w badanym okresie, wnioski i rekomendacje.
8. Zatwierdzenia Raportu z ewaluacji wewnętrznej Strategii dokonuje się uchwałą Walnego Zebrania Członków.

Załącznik 3 Plan działania wskazujący harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu

CEL OGÓLNY 1	Lata	2016–2018			2019–2021			2022–2024			RAZEM 2016–2024		Program	Poddzia- lanie/ zakres Progra- mu
	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (EUR)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (EUR)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (EUR)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (EUR)		
Cel szczegółowy 1.1 Stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej													PROW	
1.1.1 Turystyczny Beskid Wypowy i Gorce	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	–	–	–	–	–	–	1 Szt.	100	94000,00	1 szt.	94000,00	PROW	19.3 projekt współ- pracy
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	–	–					2 szt.	100		2 szt.			
	Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy	–	–		–	–		3 szt.	100		3 szt.			
1.1.2 Działania edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości	Liczba spotkań informacyjno- -konsultacyjnych LGD	5 szt.	50	2500,00	5 szt.	100	2500,00	–	–	–	10 szt.	5000,00	PROW	19.4 aktywi- zacja

mieszkańców	z mieszkańcami													
1.1.3 Marketing marki obszaru LGD	Liczba wydarzeń/zadań związanych z marketingiem marki obszaru	6 szt.	100	35 167,74	–	–	–	–	–	–	6 szt.	35 167,74	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.4 Opracowanie i wdrożenie koncepcji turystycznej marki obszaru LGD	Liczba wydarzeń/zadań związanych z turystyczną marką obszaru LGD	5 szt.	100	10986,83	–	–	–	–	–	–	5 szt.	10986,83	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.5 Powstanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia	Liczba nowych obiektów/zadań infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	–	–	–	9 szt.	100	66 412,28	–	–	–	9 szt.	66 412,28	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.6 Rozwój działalności gospodarczych	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	6 szt.	31,6	325000,00	12 szt.	63,2	275000,00	1	100	17 561,19	19 szt.	617 561,19	PROW	19.2 realizacja LSR
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje w zakresie wprowadzenia nowych rozwiązań produktowych i/lub marketingowych	2 szt.	50		2 szt.	100		–	–		4 szt.			
1.1.7 Zakładanie działalności gospodarczych	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	3 szt.	11,1	59 981,11	–	–	–	27	100	495 515,50	27 szt.	555 496,61	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.8 Zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	3 szt.	100	57 152,36	–	–	–	–	–	–	3 szt.	57152,36	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.9 Powstanie nowej infrastruktury turystycznej	Liczba obiektów/zadań	3 szt.	100	136 211,12	–	–	–	–	–	–	3 szt.	136211,12	PROW	19.2 realizacja

i lub rekreacyjnej	infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej													ja LSR
	Liczba operacji/zadań w których zastosowano rozwiązania sprzyjające środowisku oraz przeciwdziałające zmianom klimatu	2 szt.	100		–	–		–	–		–			
Razem cel szczegółowy 1.1				626999,16			343912,28			607076,69		1 577 988,13		
Cel szczegółowy 1.2 Wsparcie aktywności społecznej													PROW	
1.2.1 Integracja i motywacja organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych do angażowania w rozwój regionu.	Liczba wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	2 szt.	20	1500	2 szt.	20	1500,00	6 szt.	100	4500,00	10 szt.	7500,00	PROW	19.4 aktywizacja
1.2.2 Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoją Gorców i Pienin	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	–	–	–	–	–	–	1 szt.	100	37500,00	1 szt.	37500,00	PROW	19.3 projekt współpracy
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	–	–			–		3 szt.	100		3 szt.			
	Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy	–	–		–	–		3 szt.	100		3 szt.			
1.2.3 Aktywizacja i integracja mieszkańców	Liczba wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	–	–	–	6 szt.	100	22 280,36	–	–	–	6 szt.	22 280,36	PROW	19.2 realizacja LSR
1.2.4 Edukacja w zakresie	Liczba	5	100	11 700,42	–	–	–	–	–	–	5	11 700,42	PROW	19.2

innowacji i integracja branży turystycznej obszaru LGD	wydarzeń/zadań integrujących i/lub aktywizujących	szt.									szt.			realizacja LSR
1.2.5 Mieszkańcy poznają i dbają o obszar LGD – działania na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu	Liczba wydarzeń/zadań w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu	–	–	–	10 szt.	100	26 100,71	–	–	–	10 szt.	26 100,71	PROW	19.2 realizacja LSR
1.2.6 Oznakowanie i promocja miejsc ważnych dla mieszkańców obszaru LGD	Liczba wydarzeń/zadań związanych z miejscami ważnymi dla mieszkańców	–	–	–	–	–	–	3 Szt.	100	11 239,29	3 szt.	11 239,29	PROW	19.2 realizacja LSR
1.2.7 Ochrona, udostępnianie i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	Liczba zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	11 szt.	84,6	56738,84	1 szt.	92,3	37500,00	4	100	12500,00	16 szt.	100 630,78	PROW	19.2 realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2				63 831,20			87 381,07			65 799,60		217 011,87		
Razem cel ogólny 1				690 830,36			431293,35			672876,29		1795000,00		
Koszty bieżące														
Szkolenia dla pracowników biura LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	18 szt.	75	1125,00	6 szt.	100	375,00	–	–	–	24 szt.	1500,00	PROW	19.4 koszty bieżące
Szkolenia dla organów LGD (Rady i Zarządu)	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	60 szt.	75	3750	20 szt.	100	1250,00	–	–	–	80 szt.	5000,00	PROW	19.4 koszty bieżące
Doradztwo w biurze LGD	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	40 szt.	50	474,25	18 szt.	72,5	202,50	22 szt.	100	455,00	80 szt.	1131,75	PROW	19.4 koszty bieżące
Funkcjonowanie biura	Liczba miesięcy	32	38,5	103093,29	36	70,8	115979,96	28	100	97990,00	96	317063,25	PROW	19.4

	funkcjonowania biura	szt.			szt.			szt.			szt.			koszty bieżące
Razem koszty bieżące				108442,54			117807,46			98445,00			324 695,00	
Razem LSR				816978,36			566554,96			736161,68			2119695,00	
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													% budżetu poddziałania Realizacja LSR	
													1230210,16	74,51

Załącznik 4 Budżet LSR

Tabela Budżet LSR

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	Razem EFSI
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	1651000					1651000
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	131500					131500
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	324695					324695
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	12500					12500
Razem	2119695					2119695

Źródło: Opracowanie własne

Tabela Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014–2020

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	1 042 577,55	595 922,45		1 638 500
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	7 953,75		4 546,25	12 500
Razem	1 050 531,30	595 922,45	4 546,25	1651000

Źródło: Opracowanie własne

Załącznik 5 Plan komunikacji

Plan komunikacji opracowany został w celu umożliwienia aktywnego udziału w procesie wdrażania LSR lokalnej społeczności.

Celami Planu komunikacji są:

- informowanie o rozpoczęciu realizacji LSR,
- informowanie o bieżącym stanie realizacji LSR (konsultowanie realizowanych działań),
- informowanie o planowanych konkursach i wynikach konkursów,
- informowanie o planowanych i dokonywanych zmianach LSR (konsultowanie zmian)
- podsumowywanie realizowanych działań.

Działania komunikacyjne oraz grupy docelowe do których są kierowane wraz ze środkami przekazu i oczekiwanymi efektami przedstawia tabela 1.

W przypadku wystąpienia problemów z realizacją LSR takich jak brak zainteresowania lub bardzo niskie zainteresowanie w ramach ogłaszanych konkursów, planuje się realizację dodatkowych spotkań lub zorganizowanie punktu doradczego mającego na celu promocję korzyści płynących z pozyskania dofinansowania. W przypadku wysokiej liczby odrzuconych wniosków planuje się ulepszenie świadczonego doradztwa oraz zwiększenie liczby metod odnoszących się do doradztwa (konsultacje osobiste, za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych). W sytuacji, gdy wybrane do dofinansowania projekty będą realizowane nieprawidłowo planuje się prowadzenie dodatkowej pomocy doradczej.

Wskaźniki dla poszczególnych metod komunikacji wraz z określeniem wartości docelowych na kolejnych etapach wdrażania LSR przedstawiono w tabeli 2.

W trakcie wdrażania Strategii prowadzone będą regularne badania, które będą miały na celu monitorowanie skuteczności i efektywności przeprowadzonych działań. Proces monitorowania obejmować będzie ciągłą i systematyczną kontrolę nad postępami, ich weryfikację oraz jeśli będzie to wymagane – zmodyfikowanie i dostosowanie do aktualnych potrzeb. Wyniki i informacje dotyczące zmian w Planie komunikacji będą publikowane za pomocą strony internetowej LGD.

W Planie komunikacji ujęto również działania mające na celu pozyskanie informacji od przedstawicieli poszczególnych grup docelowych o funkcjonowaniu LGD oraz realizacji LSR. Będą one zbierane w postaci informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem wprowadzania ewentualnych środków naprawczych, np. szkolenia osób udzielających doradztwa w ramach działań LGD w zakresie komunikacji interpersonalnej czy pomocy doradczej dotyczącej przygotowania wniosków aplikacyjnych. Wszystkie zebrane wnioski dotyczące zarówno działań LGD, jak i wdrażania LSR, a także przygotowywane w tym zakresie raporty, będą archiwizowane i analizowane. Na podstawie zebranych dokumentów podejmowane będą działania i decyzje w zakresie zmiany sposobu wdrażania LSR.

Szeroko przeprowadzona analiza pozwoli na usprawnienie działań nad procesem wdrażania LSR. Zapewni stały nadzór nad realizacją działań i porównanie zgodności z Planem działania określonym w Strategii oraz ewentualne wykorzystanie uzyskanych informacji do celów udoskonalenia projektu.

Na działania komunikacyjne przewidziano budżet w wysokości 10750,00 EUR.

Tabela 1 Metody komunikacji w zależności od grupy docelowej, w tym grupy defaworyzowanej wraz z efektami działań

Cel działań komunikacyjnych	Działania i środki przekazu Sposób dotarcia do grupy docelowej/defaworyzowanej	Grupa docelowa/ defaworyzowana działań komunikacyjnych	Efekty działań komunikacyjnych
Poinformowanie o rozpoczęciu realizacji LSR, planowanych działaniach i możliwościach dofinansowania	- Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej. - Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w sołectwach obszaru LGD. - Artykuły na stronie internetowej LGD. - Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD. - Spotkanie informacyjne otwarte w każdej gminie LGD. - Ulotka informacyjna dystrybuowana na obszarze LGD. - Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych. - Informacja i doradztwo w siedzibie LGD. - Kontakt poprzez konsultacje online z pracownikiem LGD. - Kontakt poprzez rozmowę telefoniczną. - Kontakt poprzez wiadomość e-mail. - Materiał informacyjny w regionalnych portalach internetowych. - Materiał informacyjny w prasie obejmującej obszar LSR. - Spotkanie dla grup defaworyzowanych określonych w LSR.	Mieszkańcy, turyści, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), osoby do 30. roku życia	- Wzrost poziomu świadomości i wiedzy grup docelowych na temat założeń LSR. - Wzrost wiedzy grup docelowych z zakresu pozyskiwania środków na realizację projektów. - Możliwość przygotowania się do ogłaszanych konkursów.
Podsumowanie dotychczas zrealizowanych działań oraz przedstawienie działań planowanych	- Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej. - Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w sołectwach obszaru LGD. - Artykuły na stronie internetowej LGD. - Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD. - Spotkanie informacyjne otwarte w każdej gminie LGD. - Ulotka informacyjna dystrybuowana na obszarze LGD. - Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych. - Informacja i doradztwo w siedzibie LGD. - Kontakt poprzez konsultacje online z pracownikiem LGD. - Kontakt poprzez rozmowę telefoniczną.	Mieszkańcy, turyści, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni),	- Wzrost wiedzy grup docelowych z zakresu realizacji oraz dalszych planowanych działań. - Ulepszenie funkcjonowania LGD na skutek pozyskiwanych informacji zwrotnych. - Poprawa efektywności i sprawności oraz dostosowanie do potrzeb grup docelowych, wdrażania LSR dzięki informacjom zwrotnym. - Przystosowanie do potrzeb prowadzenia działań

	- Kontakt poprzez wiadomość e-mail. - Materiał informacyjny w regionalnych portalach internetowych. - Materiał informacyjny w prasie obejmującej obszar LSR.		informacyjnych.
Podsumowanie realizacji LSR	- Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej. - Artykuły na stronie internetowej LGD. - Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD. - Spotkanie informacyjne otwarte w każdej gminie LGD. - Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych. - Materiał informacyjny w regionalnych portalach internetowych.	Mieszkańcy, turyści, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni),	- Wzrost wiedzy grup docelowych na temat wdrażanej LSR. - Poznanie opinii wszystkich grup docelowych z zakresu prawidłowej realizacji LSR oraz działalności LGD.
Poinformowanie o planowanym konkursie	- Artykuły na stronie internetowej LGD. - Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD. - Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów. - Materiał informacyjny w regionalnych portalach internetowych. - Spotkanie dla grup defaworyzowanych określonych w LSR.	Mieszkańcy, turyści, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), osoby do 30 roku życia	- Przygotowanie grup docelowych, w tym defaworyzowanej, do realizacji planowanych operacji. - Przygotowanie LGD do efektywniejszego planowania kolejnych konkursów i prowadzenia koniecznych działań informacyjno-edukacyjnych. - Weryfikacja stosowanych metod komunikacji.
Poinformowanie o wynikach konkursu	- Artykuły na stronie internetowej LGD. - Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD.	Wnioskodawcy, mieszkańcy, turyści, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), osoby do 30. roku życia	- Przygotowanie grup docelowych, w tym defaworyzowanej, do realizacji planowanych operacji. - Przygotowanie LGD do efektywniejszego planowania kolejnych konkursów i prowadzenia koniecznych działań informacyjno-edukacyjnych. - Weryfikacja stosowanych metod komunikacji.

Poinformowanie o planowanych i dokonanych zmianach	- Artykuły na stronie internetowej LGD. - Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD.	Mieszkańcy, turyści, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), osoby do 30. roku życia	- Określenie i analiza wymagań i potrzeb grup docelowych. - Zorientowanie się w bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej grup docelowych. - Dostosowanie dokumentu i uzupełnienie elementów LSR do aktualnych potrzeb grup docelowych.
---	--	---	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2 Metody komunikacji planowane do wykonania na różnych etapach wdrażania LSR

Lp.	Metody komunikacji	Wskaźnik	ETAP/cel/wartość wskaźnika					
			2016 – Rozpoczęcie realizacji LSR	Raz w roku w latach 2017–2022	2022–2024 Zakończenie realizacji LSR	Przed każdym konkursem	Po każdym konkursie	Przy zmianie zapisów LSR i dokumentów powiązanych
1.	Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej	Liczba instytucji, w których umieszczono ogłoszenie	12	6	6	-	-	-
2.	Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w sołectwach obszaru LGD	Liczba sołectw, w których umieszczono ogłoszenie	14	14	-	-	-	-
3.	Artykuły na stronie internetowej LGD	Liczba wejść na stronę internetową z artykułem	324	162	324	30	30	30
4.	Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD	Liczba zamieszczonych artykułów	3	3	3	3	3	3
5.	Spotkanie informacyjne otwarte w każdej gminie LGD	Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach	32	32	32	-	-	-
6.	Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych	Ilość wypełnionych ankiet	30	30	30	-	-	-
7.	Informacja i doradztwo w siedzibie LGD	Liczba osób korzystających z doradztwa	20	20	-	-	-	-
8.	Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów	Ilość osób uczestniczących w szkoleniach	-	-	-	16	-	-
9.	Materiał informacyjny w regionalnych portalach internetowych	Potencjalna liczba odbiorców	3 239	3 239	3 239	3 239	-	-

10.	Spotkanie dla grup defaworyzowanych określonych w LSR	Liczba spotkań	1	1 ¹⁸ (tylko w roku 2017 r.)	1	1	-	-
-----	---	----------------	---	--	---	---	---	---

Źródło: Opracowanie własne

¹⁸ Wartość tylko dla roku 2017 ponieważ w kolejnych latach nie planuje się naborów dedykowanych grupie defaworyzowanej określonej w LSR (nabór dotyczący podjęcia działalności gospodarczej)